

UBL: BKNOOG 192

192

Boekenvegen
192

18192

DE
HISTORIE
VAN
J O S E P H,
SAMSON EN JONAS.

IN DER NED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

Verhalende alles wat haar door de be-
stieringe Gods, zoo in voorspoed als in tegen-
spoed, is overgekomen; Zeer nut om van de
Jonkheid in de scholen gelezen te worden.

Te ROTTERDAM,

Gedrukt by JACOBUS THOMPSON, Boekverkooper op de
Hoogstraata by de Paulvemarktsteeg.

De Historie van JOSEPH.

De Jacod woonde in 't Land der bzeindeling schappen zyns Vaders / in het Land Canaan. Dit zyn Jacobs geschiedemissen: Joseph zynde een Zoon van zeventien jaar / wepde de kribbe met zyne Broeders / ende hy was een jongeling / met de Zonen van Bilha / ende zonen van Zilpa zyns Vaders wyden: ende Joseph bragte haar kwaad gerugte tot haeren Vader. Ende Isaac hadde Joseph lief / boven alle zyne zonen / want hy was hem een zone des ouderdoms / en hy maakte hem eenen beelberwigen rok. Als nu zyne Broeders zagen dat haeren Vader hem boven alle zyne Broeders lief hadde / hatede zy hem: ende en konde hem niet bzedelyk toe spreken / Ook droomde Joseph eenen droom / dien hy zynen Broeders vertelde; dies hatede zy hem nog meer; Ende hy zeyde tot hen: Hoort dog dezen droom / dien ik gedroomt hebbe. En ziet / wy waren schaoben bindende in 't midden des velds / ende ziet / myn sc hoofstont op / ende bleef ook staande / en ziet uwe schaoben kwamē rantsom / en drogen haer neder booz myn sc hoof. Doe zegden zyn Broeders tot hem: Zult gy dan gantschelyk ober ons regeren? zult gy dan gantschelyk ober ons heerchen? zo h' leben zy hem nog te meer om zyne droomen en om zyne woorden. Ende hy droomde nog eenen anderen droom / en berh' uide dien zynen Broeders: ende hy zeyde; Ziet ik hebbe nog eenen droom gedroomt: ende ziet / de Sonne / ende de Maene ende elf Steeren hogen haer booz my neder. Ende als hy 't aan zynen vader / en aan zyne Broeders berhaide / bestrafte hem zyn vader / ende zeyde tot hem: Wat is dat booz een droom die gy gedroomt hebt? zullen wy dan gantschelyk komen? Ende uwe Broeder / ende uwe Broeders /

am ons booz u ter aarde te buigen? zyne Broeders dan beugden hem: dog zyne vader bewaarde deze zake. Ende zyne Broeders gingen henen / om de kribbe van haeren vader te warden by Sichem. Zo zeyde Isaac tot Joseph: dat ik u tot hem zende; ende Joseph zeyde tot hem / Ziet hier ben ik. Ende hy zeyde tot hem. Gaat dog henen: Ziet na den westland van uwe Broeders / ende na den westland van de kribbe / ende bzingt my een woord wederom: Zoo zoud hy hem uit den dale Mesopotam / ende hy kwam tot Sichem; ende een

Man bond hem / (want ziet hy was dwalende in het veld) zoudt bzaagde hem deze man / zeggende: Wat zoekt gy? ende hy zeyde: Ich soeke in myne Broeders / geest my dog te hennē / waar zy warden. Zo zeyde die man / Zy zyn ban hier gereist want ik hoorde zeyen / Laat ons na Othman gaan / Joseph dan ging zynen Broeder na / ende bontze te: Othman: ende zy zagen hem ban deze eer hy tot hem naberde sloegen zy tegens hem eenē listigen raat om hem te doode. Ende zy zeyde d'reen tot den anderen; ziet daar komt deze meester droomer aan. Nu kom dan / ende laat ons hem doodslaan / ende hem in eener dezer kribben werpen; ende wy zullen zeggen; een boos dier heeft hem opgegeten; zo zullen wy zien / wat ban zyne droomen worden zal. Kribden hoorde dat / en berloste hem uit hare hand / ende hy zeyde: laat ons hem niet aan het leben staan. Ook zeyde kribden tot hen / Vergietet geen bloed / werpt hem in bezenkhuyl / die in de woestijne is / en en legget de hand niet aan hem; op dat hy hem uit hare hand berloste / om hem tot zynen vader weder te brengen. Ende 't geschiede / als Joseph tot zyne Broeder kwam / zo togen zy Joseph zynen rok uit / den beelberwigen rok / dien hy aan hadde. Ende zy namen hem / ende wierpen hem in den huyl / dog de huyl was ledig / daar en was geen water in. Daar na zaten zy neder om brood te eten / ende hieden hare oogen op / ende zagen / ende ziet / een reysig gezelschap van Ismaeliten kwam uit Gilead; ende hare Kameelen droegen spereygen ende halfem / ende myze / reysende / om dat afte bzingen na Egypten. Doe zeyde Juda tot zyne Broeders: Wat gewin zal het zyn dat wy onzen Broeder doodslaan / ende zyn bloed berbergen. Komt / ende laat ons hem dezen Ismaeliten berkopen / ende onze hand en zy niet aan

hem; want hy is onze Broeder / ons bleef / ende zyne Broeders hoorde hem; Als nu de Midianitische Knappe den booz hy togen / zo trokken ende hieden zy Joseph op uit den huyl ende berhogten Joseph deze Ismaeliten booz twintig Silberlingen: die bragten Joseph na Egypten. Als nu kribden tot den huyl weder heerde / ziet zo en was Joseph niet in de huyl: doe scheurde hy zyne kribden. En hy heerde weder tot zyne Broeders ende zeyde: De jongeling en is 'er niet; ende ik / waare zal ik henen gaan? Doe namen zy Josephs rok / ende zy slagieden eenen gepten bok / ende zy doopten den rok in het bloed? Ende zy zonden den beelberwigen rok ende deden hem tot haeren vader bzingen ende zeyden: Dezen hebben wy gebonden / berkent dog / of deze uwe zoon is rok zy / ofte niet. Ende hy

kehende hem/ende zeide: Het is mynig
zoonsvold; een boosdier heeft hem op-
gegeten: boozeker is Joseph ber-
sekeret. Daescheurde Jacob; sine klee-
deren / ende seide eenen zak om zyne
kendenen: ende hy bedreef rouwe ober
zyne zonne vele dagen. Ende alle zyn-
ne Zonen / ende alle zyne Dogteren
maachten zig op om hem te troosten:
maach hy toegegeve hem te laten troos-
ten / ende zeide: Want ik zal trouw
bedryvende / tot mynen Zone in het
gras nederdalen: als oochtwende hem
zyn Vader. Ende de Midiamiten ber-
tingten Joseph in Egypten aan Pa-
tiphar Pharaos Hobeling / Oberste
der Crauwanten.

Het XXXIX. Capittel.

Joseph nu werd na Egypten afge-
boert: ende Potiphar Pharaos
Hobeling / een Oberste der Crau-
wanten een Egyptisch man / hogt
hem mit de hand der Jwaachten / die
hem verwaert afgeboert hadden.
Ende de HEEG was met Joseph,
zoo dat hy een boozspoedig man was /
ende hy was in zynes Heerdes Egip-
tenaars huss. Als nu zyn heere zag
dat de HEEG met hem was / ende
dat de HEEG al wat hy dede /
booz zyne hand boozspoedig maach-
te: Zoo bond Joseph genade in zyne

vogen / ende blinde hem: ende hy stelde hem
ober zyn huys / en al wat hy hadde gaf hy in
zyne hand. Ende het geschiede van doe af /
dat hy hem ober zyn huys / ende ober al wat
zyne was / gesteld hadde / dat de HEEG
des Egyptenaars huss zegen de; om Josephs
wille: ja de zegen des HEEG was in
alles wat hy hadde in 't huys ende in het
velt. Ende hy liet alles wat hy hadde in Jo-
sephs hand / zoo dat hy met hem van geen
ding kennisse en hadde / behalden van het
broad dat hy at / ende Joseph was schoon
van gedaante / ende schoon van aangeigte.
Ende het geschiede na deze dingen / dat zyns
heeren huysvrouw hare oogen op Joseph
wierp: ende zy zeide; Licht hy my: ende hy liet
hy weigerde 't / ende zeide tot zynes heeren

huysvrouw: Diet / myn heere en heeft geen
kennisse met my wat 're in den huysre zy / ende
al wat hy heeft / dat heeft hy in myne hand
gegeven. Niemand en is grooter in dit huys
als ik: ende hy heeft booz my niet onthou-
den / dan ik / daar in dat gy zyne huys-
vrouw zyt: hoe zonde ik van dit een zoogoot
kwaat doen / ende zondigen tegen God? En-
de 't geschiede / als zy Joseph dag op dag
aan sprak / ende hy na haer niet en hoorde /
om by haer te liggen / (ende) by haer te zyn:
Zoo gebeurde het op zulk eene dag / dat hy
in 't huys kwam / om zyn werk te doen / en-
de niemand van de lieben des huyses en was
daar binnens huys / ende zy greep hem by zyn
kleet / zeggende: Licht hy my: ende hy liet
zyn kleet in hare hand / en blingte / ende
ging

DE HISTORIE VAN

J. O S E P H, SAMSON EN JONAS.

Verhalende alles wat haar door de be-
stieringe Gods, zoo in voorspoed als in tegen-
spoed, is overgekomen; Zeer nut om van de
Jonkheid in de Scholen gelezen te worden.

Te ROTTERDAM,

Gedrukt by JACOBUS THOMPSON, Boekverkooper op de
Hoogstraac by de Nauwemachtstreg.

De Historie van JOSEPH.

Bede Jarod woonde in 't Land der bzeembeling / schapen zyns Vaders / in het Land Canaan. Dit zyn Jacobs geschiedenisse: Joseph zynde een Zoon van zeckentien jaar / weyde de kudde met zyne Broeders / ende hy was een songeling / met de Zonen van Bilha / ende de zonen van Silpa zyns Vaders wyven: ende Joseph bragte haar kwaad gerugte tot haren Vader. Ende Israël hadde Joseph lief / boven alle zyne zonen / want hy was hem een zone des anderdoms / en hy maakte hen eenen beelberwigen rok. Als nu zyne Broeders zagen dat haren Vader hem bobē alle zyne Broeders lief hadde / hate die zy hem: ende en stonde hem niet bzeedygh toe spyzken / Ooh dzoome Joseph enen dzoorn / dien hy zynen Broeders vertelde; dies hate die zy hem nog meer; Ende hy zeyde tot hen: Hoort dog bezen dzoorn / dien ik gedzoornit hebbe. En ziet / wy waren schoonen bindende in 't midden des belts / ende ziet / man schoofstont op / ende bleef ook staande / en ziet wae schoonen kwamē rantsom / en dagen haar neder booz mynē schoof. Doe zeyden zyn Broeders tot hem: Zult gy dan gantschelyk ober ons heerschen? zult gy dan gantschelyk ober ons heerschen? zo hateden zy hem nog te meer om zyne dzoornen om zyne woorden. Ende hy dzoornde nog eenen anderen dzoorn / en berhaalde dien zynen Broeders: ende hy zeyde; Ziet ik hebbe nog eenen dzoorn gedzoornit; ende ziet / de Panne / ende de Maene ende elf Sterren bogen haar booz my neder. Ende als hy 't aan zynen vader / en aan zyne Broeders berhaalde / bekrachten hem zyn vader / ende zeyde tot hem: Wat is dat booz een dzoorn die gy gedzoornit hebt? zullen wy dan gantschelyk komen? Ik / ende uwe Moeder / ende uwe Broeders /

om ons booz u ter aarde te bulgen? zynen Broeders dan beynoden hem: dog zyne vader bewaarde deze zake. Ende zyne Broeders gingen henen / om de kudde van haren vader te werven by Sichem. Zo zeyde Israël tot Joseph: weiden uwe Broeders niet by Sichem / want dat ik u tot hem zeyde; ende Joseph zeyde tot hem / Ziet (hier) sien ik. Ende hy zeyde tot hem. Gaat dog henen: Ziet na den westand van de kudde / ende byengt my een woord wederom: Zoo zond hy hem uit den dale Hebron / ende hy kwam tot Sichem; ende een

Man

Man vond hem / want ziet hy was dwaalende in het veld / zoo bzaagde hem deze man / zeggende / Wat zoekt gy / ende hy zeyde / Ik zoek myne Broeder / geest my dog te kenne / waer zy weyden. Zo zeyde die man / Zy zyn van hier gereist / want ik hoorde ze zeggen / Laat ons na Dothan gaan / Joseph dan ging zynen Broeder na / ende bontze te / Dat hanc ude zy zage hem van bezere eer hy tot hem nadrede sloegen zy tegens hem eene listigen raat om hem te doode. Ende zy zeyde 't een tot den anderen; ziet daar komt deze meester dzoorn aan. Nu komt dan / ende laat ons hem doodslaan / ende hem in eener dezer kullen werpen; ende wy zullen zeggen; een boos die heeft hem opgegeten; zoo zullen wy zien / waer dan zyne dzoornen worden zal. Kuden hoorde dat / en berloste hem uit hare hand / ende hy zeyde: laat ons hem niet aan het leven staan. Ooh zeyde Kuden tot hen / Vergietet geen bloef / werpt hem in bezenkup / die in de woestyne is / en en legget de hand niet aan hem; op dat hy hem uit hare hand verloste / om hem tot zynen Vader weder te brengen. Ende tgeschiede / als Joseph tot zyne Broeders kwam / zoo togen zy Joseph zynen rok uit / den beelberwigen rok / dien hy aan hadde. Ende zy namen hem / ende wierpen hem in den kup / dog de kup was ledig / daer en was geen water in. Daar na zaten zy neder om brood te eten / ende hieben hare dogen op / ende zagen / ende ziet / een reysig gezelschap van Ismaeliten kwam mit Gilead; ende hare Kameelen draegen speceryen ende halfem / ende myre / reyzende / om dat afte brengen na Egypten. Doe zeyde Juda tot zyne Broeders: Wat gewin zal het zyn dat wy onzen Broeder doodslaan / ende zyn bloef berbergen. Komt / ende laat ons hem bezen Ismaeliten berhoopen / ende onze hand en zy niet aan

hem; want hy is onze Broeder / ons bleefsch: ende zyne Broeders hoorde (h. m.) Als nu de Midianitische Kooplieden booz hy togen / zo trofken ende hieben zy Joseph op uit den kullende berhogten Joseph bezere Ismaeliten booz twintig Silberlingen: die dragten Joseph na Egypten. Als nu Siben tot den kull weder keerde / ziet zo en was Joseph niet in de kull: doe schreude hy zyne kiereberden. En hy keerde weder tot zyne Broeders ende zeyde: De songeling en is er niet; ende ik / waer zal ik henen gaan? Doe namen zy Josephs rok / ende zy slagden eren gepen rok / ende zy hoopden den rok in het bloef? Ende zy zonden den beelberwigen rok ende deden hem tot haren Vader brengen ende zeyden: Dezen hebben wy gebonden / bekent dog / of deze uwe zoon is / ofste niet. Ende hy

Deken de heira/ende zeide: Het is myn
 zoongroch; en hooghvier heeft hem
 gegeuen: voozeker is Joseph be-
 scheuet. Doefcheurde Jacob; yue klee-
 deren / ende seide eenen zakh om zyne
 kendenen: ende hy bedreefrouwe ober
 znen zone vele dagen. Ende alle zy-
 ue Zonen / ende alle zyne Dogteren
 maakten zig oy om hem te trooiten:
 waer hy die ygerde hem te laten tra-
 sten / ende zeide: Want ih zal trou-
 wedzybende / tot mynen Zone in het
 gras neberdalen: alzo ochs weede hem
 zyn Dader. Ende de Midianiten ber-
 hogten Joseph in Egypten aan Po-
 typhar Pharaos Hobeling / Oberste
 der Crauwanten.

Het XXXIX. Capittel.

Joseph nu werd na Egypten afge-
 hoert: ende Potyphar Pharaos
 Hobeling / een Oberste der Crau-
 wanten een Egyptisch man / hogt
 hem mit de hand der Asmaeliten / die
 hem derwaerts afgehoert hadden.
 Ende de HEEG was met Joseph:
 zoo dat hy een boozspaedig man was /
 ende hy was in zynes Heerde des Egyp-
 tenaars huis. Als nu zyn heere zag
 dat de HEEG met hem was / ende
 dat de HEEG al wat hy dede /
 booz zyne hand boozspaedig maake-
 re. Zoo bond Joseph genade in zyne

vogen / ende diende hem: ende hy stelde hem
 ober zyn huys / en al wat hy hadde gaf hy in
 zyne hand. Ende het geschiede van doe af /
 dat hy hem ober zyn huys / ende ober al wat
 zyne was / gesteld hadde / dat de HEEG
 des Egyptenaars huys zegende; om Josephs
 wille: ja de zegen des HEEG was in
 alles wat hy hadde / in 't huys ende in het
 veld. Ende hy liet alles wat hy hadde in Jo-
 sephs hand / zoo dat hy met hem van geen
 ding kennisse en hadde / behalven van het
 brood dat hy at / ende Joseph was schoon
 van gedaante / ende schoon van aange-
 sigte. Ende het geschiede na deze dingen / dat zyns
 heeren huysvroude hare oogen op Joseph
 wleer: ende zy zeide: Licht hy my. Maar
 hy weigerde 't / ende zeide tot zynes heeren

huysvroude: Ziet / myn heere en heeft geen
 kennisse met my wat 'er in den huys zyn / ende
 al wat hy heeft / dat heeft hy in myne hand
 gegeven. Niemand en is grooter in dit huys
 als ik: ende hy heeft booz my niet othou-
 den / dan ik / daar in dat gy zyne huys
 bezonwezt: hoe zoude ik dan dit een zoo groot
 kwaant doen / ende zondigen tegen God? En-
 de 't geschiede / als zy Joseph dag op dag
 aan sprak / ende hy na haer niet en hoord /
 om hy haer te liggen / [ende] by haer te zyn:
 Zoo gebeurde het op zulk eenen dag / dat hy
 in 't huys kwam / om zyn werk te doen / en-
 de niemand van de lieden des huyses en was
 daar binnens huys! ende zy greep hem by zyn
 kleet / zeggende: Licht by my: ende hy liet
 zyn kleet in hare hand / en blingte / ende
 ging

hzeesden deze mannen / om
 dat zy ten huize Josephs ge-
 bzagt worden / ende zeyden:
 Het oozake van dat geld /
 dat in 't begin in onze zakken
 weder geheert is / worden wy
 in gebzagt: op dat hy ons
 obezrompele / ende ons be-
 valle / ende ons tot slaven
 neme / met onze ezelen. Daar-
 om naderde zy tot dien man /
 die ober Josephs huys was /
 ende zy spraken tot hem aan
 de deure van 't huys. Ende zy
 zeiden / Og myn heere! wy
 waren in 't begin gewisselph
 afgekomen / om souze te koo-
 pen. 't Is nu gescheet / als wy
 in de herberge gekomen wa-
 ren / ende wy onze zakken op
 dede / ziet / zo was yder mans
 geld in den mond van zynen
 zak / ons geld in zyn gewigte:
 ende wy hebben 't zelve weder
 gebzagt in onze hand. Wy
 hebben ook ander geld in on-
 ze hand afgebzagt / om souze
 te kooopen / wy en weten niet
 wie ons geld in onze zakken
 geleid heeft. Gihy zeide / Be-
 de zy u-lieden en hzeest niet /
 nu God / ende uwes Daders
 God heeft u een schat in uwe zakken
 gegeven / u Geld is tot my gekomen:
 ende hy bzagt Si-
 meon tot hem uit. Daar na bzagt den man
 deze manne in Josephs huys / ende hy gaf wa-
 ter / ende zy wieschen hare voeten; hy gaf ook
 hare ezelen boeder. Ende zy bereiden het ge-
 schenke tot dat Joseph kwam op den middag:
 want zy hadden gehoozt dat zy aldaar brood
 eten zoude. Als nu Joseph 't huys gekomen
 was / zo bzagten zy hem het geschenke / twelk
 in hare hand was / in 't huys; ende zy bogen
 zig booz hem ier aerde. Ende hy bzagde na
 haren welstand / ende zeide: 't Is 't wel met
 uwen vader / den ouden / daar gy ban zepdet:
 leeft hy nog? ende zy zeiden / Het is wel met
 uwen knecht onzen vader / hy leeft nog / ende
 zy neigden het hoest / ende bogen zig neder.

Ende hy hies zyne oogen op / ende zag Bensa-
 min zynen broeder zyne Moeders Zone / ende
 zeide / 't Is du uwe kleinste broeder / daar gy
 tot my ban zeidet? daar na zeide hy myne zo-
 ne / God zy u geuadig. Ende Joseph haaste
 de hem / want zyn ingewant onstak tegen
 zynen Broeder / ende hy zag te weenen:
 ende hy ging in eene kamer / ende weende al-
 daar. Daar na wiesch hy zyn aangezigt / en-
 de kwam uit / ende hy debwong hem zelven
 ende zeide / Ziet tet brood op. Ende zy rige-
 den booz hem aan in 't byzonder / ende booz
 haer in 't byzonder; en booz de Egyptenaren
 die met hem aten / in 't byzonder / want de
 Egyptenaars en magt geen brood eten met de
 heere / dewyle zulks den Egyptenaren een
 grouwel is. Ende zy zaten booz zyn aange-

Ende hy hies zyne oogen op / ende zag Bensa-
 min zynen broeder zyne Moeders Zone / ende
 zeide / 't Is du uwe kleinste broeder / daar gy
 tot my ban zeidet? daar na zeide hy myne zo-
 ne / God zy u geuadig. Ende Joseph haaste
 de hem / want zyn ingewant onstak tegen
 zynen Broeder / ende hy zag te weenen:
 ende hy ging in eene kamer / ende weende al-
 daar. Daar na wiesch hy zyn aangezigt / en-
 de kwam uit / ende hy debwong hem zelven
 ende zeide / Ziet tet brood op. Ende zy rige-
 den booz hem aan in 't byzonder / ende booz
 haer in 't byzonder; en booz de Egyptenaren
 die met hem aten / in 't byzonder / want de
 Egyptenaars en magt geen brood eten met de
 heere / dewyle zulks den Egyptenaren een
 grouwel is. Ende zy zaten booz zyn aange-

zigte / de eerst-geboren na zynne
 eerst-geboorte / ende de jongere
 na zyne jongheid / die sijn verwonder-
 den hem de mannen onder mal-
 hanberen. En hy langde hen van
 de gerigten / die boozhen waren /
 maar Benjamins gerigte was
 bysmael grooter dan de gerigten
 van hem allen: ende zy bronken /
 ende zy werden berzaad met hem.

Het XI. IV. Capittel.

Ende hy gebood den geene / die
 ober zyn huis was zeggende /
 Want de zakken deser mannen met
 spijze / na dat zy zullen konnen bza-
 gen / ende legt gder mans geld in
 den mond van zynen zak: Ende
 mynen beker / den zilberen be-
 ker / zult gy leggen in de mond van
 des kleinsten zakh / met het gelt
 van zyn kroon: ende hy bede na
 Josephs woord / 't welk hy ge-
 spoken hadde. Des mozzens als
 't ligt werde / zoo liet men dese
 mannen rekhien / haar / ende haar
 ezelen. Zy zyn terstade uit gegaan /
 zy waren met bezre gekomen / als
 Joseph tot den genen die ober zyn
 huis was / zeide. Waakt u op / ende
 jaagt die mannen agter na / ende
 als gyze zult agterhaald hebben /

zo zult gy tot hen zeggen / Waaram hebt gy
 hiwaad booz goed bergolden? 't is 't deze niet
 baar myn heere uitdink: ende baar hy ier
 zekerlyk waarnemen zal: gy hebt hiwalph ge-
 daan / dat gy gedaen hebt. Ende hy agter-
 haalbeze / ende spak tot hen die zelve woorde
 est zy zeide tot hem. Waaram sprecht myne
 heere zulk woord? 't zy bezre van utwe kne-
 ren dat zy zobanig een ding doen zoud. Ziet
 het gelt dat wy in den mond onzer zakke bou-
 ren / hebben wy tot u uit de landen Canaan
 weder gebzagt / hoe zonden wy van uit utwe
 heeren hys zilber ofte gont stels: by den wel-
 ken van utwe knekten hy gebonde zal worden
 dat hy sterbe est ook zullen wy mynen heere
 aor slaben zyn. En hy zeide / Dit zy nu ook al-
 zo na utwe woorden / by welken hy gebonden

word / die zy myn slabe / maar gy-lieden zult
 onschuldig zyn. Ende zy haften / ende een
 iegelyk zette de zynen zakh af op de aarde / ende
 een iegelyk opende zynen zakh. Ende hy booz-
 zagt / beginnende met den grootsten / ende bal-
 ende met den kleinsten est die beker weerd
 gebonden in Benjamins zakh. Doe scheurden
 zy hare klederen ende ieder man liet op zynen
 ezal / ende zy keerden weder na de stad. Ende
 Juda kwam met zyne Broederen in Josephs
 huis: want hy was nog zelve albaar / ende
 zy vielen booz: yn aangezigt neder ter aarde.
 Ende Joseph zeide tot hen: Wat daat is dit /
 dieu gy gedaen hebt? Weet gy niet / dat zulk
 een man als ik / dat zekerlyk waarnemen
 zoud? Doe zeide Juda / Wat zullen wy tot
 mynen

mynen heere zegeen: wat zullen
 wy spreken ende wat zullen wy
 ons regtbeerdigen? God heeft de
 ongerechtigheid utwe knege ge-
 bonden / ziet / wy zyn myn heere
 ren slaben / zoo wy / als hy in
 wiens hand de beker gebonden
 is: Maar hy zeide / Het zy bezre
 van my zulks te doen / die man
 in wiens hand die beker gebonde
 is / die zal myne slabe zyn / dog
 rest gy-lieden op in bezre / tot
 utwen vader. Doe naderde Ju-
 da tot hem en zeide / Gy myn
 heere! laat dog utwen knege
 een woord spreken booz myn
 heeren oren / est laat utwe oorn
 tegen utwe knege niet ontfaken:
 want gy zyt ebengelph Pharao.
 Myn heere bzaagde zyne knege-
 ten / zeggende / Hebt gy lieden
 eenen vader / ofte Broeder: Zo
 zeiden wy tot mynen heere / wy
 hebben eenen vanden vader / ende
 eenen jongeling des onderdoms
 den kleinsten / wiens Broeder
 dood is / ende hy is alleen van
 zyne moeder overgebleef / ende
 zyn vader heeft hem lief. Doe
 zeldet gy tot utwe knege / bre-
 get hem af tot my / dat ik myn
 oog op hem sta: Ende wy zeiden
 tot mynen heere. De jongeling en zal zynen
 vader niet konnen verlaten / indien hy zynen
 vader verlaat / zo zal hy sterben. Doe zeldet
 gy tot utwe knege / Indien u k'inste broeder
 met u met af en home / zo zult gy myn aange-
 zigte niet meer zien. Ende het is geschiet / als
 wy tot utwen knege mynen vader op getrah-
 ken zyn ende wy hem myn heeren woorden
 verhaalt hebben. Ende dat onze vader gezeit
 heeft / keert weder / Ik oopt ons een weynig
 spijze: Zoo hebben wy gezeit / Wy en zullen
 nie. magen afrekhien / indien onze kleinste
 Broeder by ons is / zo zullen wy afrekhien /
 want wy zullen dien mans aangezigt niet
 mogen zien / zo bezre onze kleinste Broeder niet
 by ons en is. Doe zeide utwen knege / myn va-
 der / tot ons / Gy-lieden wetet; datter my

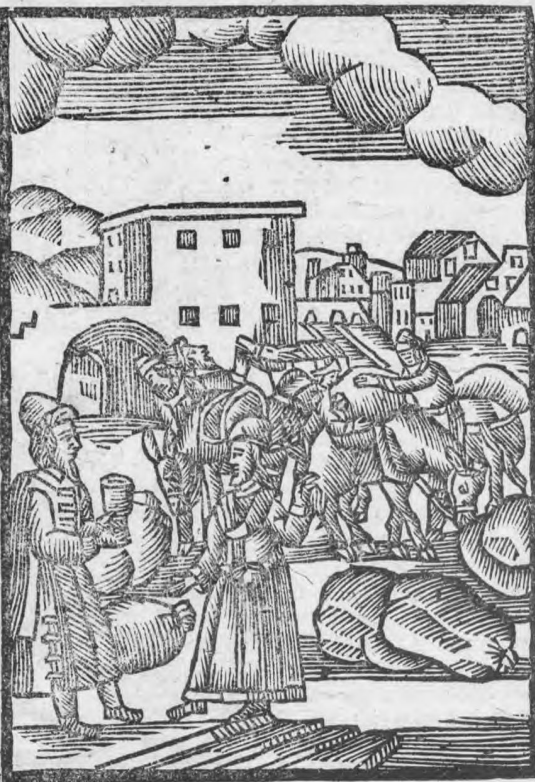
myne huisbzouwe twee ge daat heeft: Ende
 d'een is van my uitgegaan / en ik hebbe ge-
 zeid / Doowaar hy is getwiffelgh bercheurt
 geworde ende ik en hebbe hem niet gezien tot
 nu toe: Indien gy nu deze ook van my aan-
 gezigte weg nemen / ende hem een berdeef ont-
 maerende / zo zoud gy myne gautwen hairen
 met jammer ten grabe doen nederdalen. Ju-
 da / als ik tot utwen knege mynen vader ko-
 me / en de jongeling niet by ons en is. (Wt. ooc
 zyne ziele aan bezre ziele gebonden is) zo zal
 het geschieden als hy ziet dat de jongeling
 daer niet en is / dat hy sterbe zal / est utwe kne-
 gen zullen de gautwe hairen utwe knege /
 onzes vaders / met hzee sseuffe den grabe doen
 nederdalen want utwe knege is booz bezre jon-
 geling booz: hy mynen vader / zeggende / Zo

in hem tot u niet weder en henge / zo
zal ik tegen mynen Vader / al en dage
gezondigt hebben. Nu dan laat dog
uwen knecht booz bezen jongeling my-
nes Heeren slabe blyben / ende laat
den jongeling met zyne Broederen
oprekken. Want hoe zouden ik op-
trekken tot mynen Vader / indiede
jongeling niet met myn waer / opdat
ik den sijn met met en zie / den welke
mynen Vader overkomen zoude.

Her XLV. Capittel.

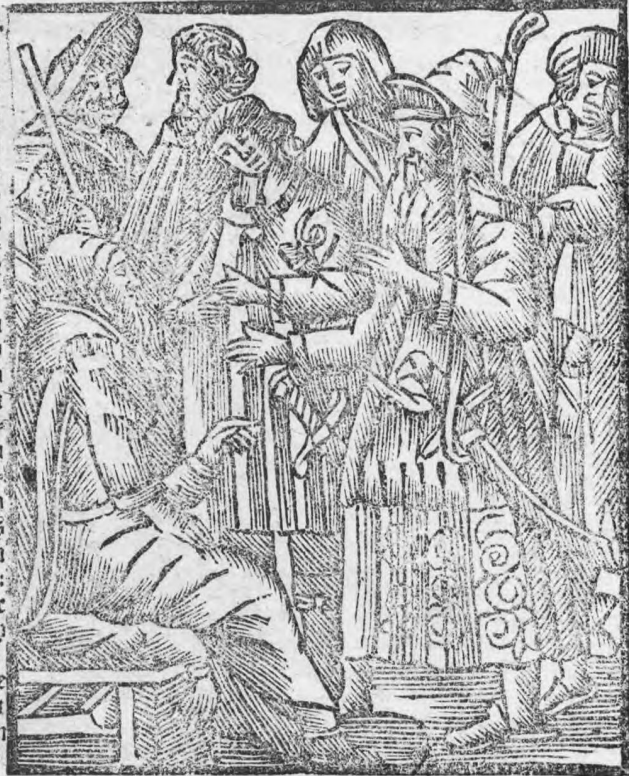
Dehonde zig Joseph niet bedwin-
gen booz alle die hem stonde /
ende hy riep. Doet alle man van my
uit gaan ende daar en stond niemand
by hem / als Joseph zig aan zyne
Broederen bekent maakte. Ende hy
ber hies zyne stemme met weenen / zo
dat het de Egyptenaars hoorde endat
het Pharaons huys hoorde. Ende Jo-
seph zeide tot zyne Broederen / Ik
ben Joseph / leest myn Dadee nog: en
zyne Broeders en konden hem niet
an woorden; want zy waren ber-
schikt booz zyn aangezigt. Ende Jo-
seph zeide tot zyne Broederen nader
dog tot my / ende zy naderden / Doe
zeide hy / Ik ben Joseph uwe Broe-
der / dien gy na Egypten verhoegt hebt.

Maar nu / weest u niet bekommert en
de rouwe en ontfelie niet in uwe oog-
gen / om dat gy my hier henen verhoegt hebt /
want God heeft my booz u aangezichte gezon-
den tot behoudens des levens: want het zyn
nu twee jaren des hongers in het midden des
lands / ende daar zyn nog bys jaren in de welke
geene ploeginge / nog oogst zyn en zal. Dog
God heeft my booz uieder aangezichte henen
gezonden / om u een overblyffel te stellen op
de aarde / ende om u by het leven te behouden
booz eene groote beoefing. Nu dan / gy en
hebt my heerwaerts niet gezonden / maar God
zelve / die my tot Pharaons Dader gestelt heeft /
en tot eenen Heere over zyn gantsche huys en
kegeerde in gantsche land van Egypten. Was-
stet u ende trekhet op tot mynen Vader / ende
zegget tot hem / Als zo zeide uwe zone Joseph /
God heeft my tot eenen Heere den gantschen

Egypten lande gesteld / komt af tot my / en
bertorfd niet. Ende gy zult in den lande Go-
zen wonen / ende na by my wezen / gy / en-
de uwen Zonen / ende uwe zoons Zonen /
ende uwe schapen / ende uwe runderen / ende
al wat gy hebt. Ende ik zal u aldaar onder-
houden; want daar zullen nog bys jaren des
hongers zyn / op dat gy niet en beramt /
gy / ende u huys / ende alles wat gy hebt. En-
de ziet / uwe oogen zyn het / en de oogen my-
nes Broeders Benjamins / dat myn mond tot
u sprekt. Ende booschappet mynen Vader
alle myne heerlykheid in Egypten / en alles
wat gy gezien hebt / ende hastedet u / en byer-
get mynen vader herwaerts af. Ende hy biel
aan Benjamins zyne Broeders hals / en ween-
de / en Benjamin weende aan zynen hals en

broeders deze mannen / om
dat zy ten huize Josephs ge-
bragt worden / ende zeyden:
Leet ooz afte van dat geld /
dat in t begin in onze zakken
weder geheert is / worden wy
in gebragt: op dat hy ons
overrompete / ende ons ver-
balie / ende ons tot slaven
neme / met onze ezelen. Daar-
om naderde zy tot den man /
die over Josephs huys was /
ende zy spraken tot hem aan
de deure van t huys. Ende zy
zeyden / Og myn heere! wy
waren in t begin gewisselijc
afgekomen / om sprake te ho-
open. t Is nu geschiet / als wy
in de herberge gekomen wa-
ren / ende wy onze zakken op
dede / niet / zo was yder mans
geld in den mond van zynen
zak / ons geld in zyn gewigte:
ende wy hebben t selve weder
gebragt in onze hand. Wy
hebben ook ander geld in on-
ze hand afgebragt / om sprake
te hoopen / wy en weten niet
we ons geld in onze zakken
geleid heeft. En hy zeide / Dze
de zy u lieden en bzeest niet /
nu God / ende uwe Daders

God heeft u een schat in uwe zakken gegeven /
u Geld is tot my gekomen: ende hy bragt Si-
meon tot hem uit. Daar na bragt den man
deze mannen in Josephs huys / ende hy gaf wa-
ter / ende gweiffchen hare doerten / hy gaf ook
hare ezelen waeder. Ende zy bereiden het ge-
schent tot dat Joseph kwam op den middag:
want zy hadden gehoozt dat zy aldaar brood
eten zoude. Als nu Joseph t huys gekomen
was / zo brachten zy hem het geschent / twelck
in hare hand was / in t huys; ende zy bogen
zig booz hem in ter aarde. Ende hy bragde na
haren welstand / ende zeide / Is t wel met
uwen vader / den ouden / daar gy van zeydet?
leest hy nog? ende zy zeyden / Het is wel met
uwen knecht onzen vader / hy leest nog / ende
zy neigden het hooft / ende bogen zig neder.

Ende hy hies zyne oogen op / ende zag Benja-
min zynen Broeder zyne Broeders Zonen / ende
zeide / Is die uwe kleinste Broeder / daar gy
tot my van zeydet? Daar na zeide hy myne zo-
ne / God zy u genadig. Ende Joseph haaste
de hem / want zyn ingewant ontfelie tegen
zynen Broeder / ende hy zoort te weenen:
ende hy ging in eene kamer / ende weende al-
baar. Daar na weest hy zyn aangezichte / en-
de hy kwam uit / ende hy bedwong hem zelven /
ende zeide / Zettet brood op. Ende sprac-
ten booz hem aan in t byzonder / ende booz
haar in t byzonder / en booz de Egyptenaeren /
die met hem aten / in t byzonder / want de
Egyptenaers en moeg geen brood eten met de
Heere / dewyle zulck den Egyptenaeren een
grommel is. Ende zy zalen booz zyn aange-

zichte / de eerst-gehoren na zynne
 eerst-geboorte / ende de jongere
 na zyne jonghed / die s' bewonder-
 den hem de mannen onder ma-
 kanderen. En hy langde hen van
 de gerigten / die booz hen waren /
 maar Benjamins gerigte was
 bysmaal grooter dan de gerigten
 van hen allen: ende zy dzonken /
 ende zy werden verzaad met hem.

Het XLIV. Capittel.

Ende hy gebodden geene / die
 ober zynhuis was zeggende.
 Dult de zaken dezer mannen in
 spyz / na dat zy zullen konnen dzag-
 gen / ende legte p'eer mans g'ed
 den mond van zynen zakh: Ede
 mynen b'iker / den zilberen be-
 ker / zult gy leggen in de mond van
 des kleinsten zakh / met het gelt
 van u' hoozen: en' e hy dede na
 Jofeph's woord / 't welk hy ge-
 sp'oken hadde. Des mo'gens als
 't licht werde / zoo liet men dese
 mannen trekken / haar ende haar
 ezelen. Zy zyn verstaad uit gegaan /
 zy waren niet bezre gekomen / als
 Jofeph tot den genen die ober zyn
 huis was / zeide Maacht u op / ende
 jaagt die mannen agter na / ende
 als g'ze zult agterhaald hebben /
 zo zult gy tot hen zeggen / Waaram
 hebt gy
 kwaad wo'z goed vergolden? Is 't deze niet
 baar myn heere u' dzinkte? ende daer hy
 iet
 zekerlyk waarnemen zakh / gy hebt
 kwaalyk ge-
 daan / dat gy gedaan hebt. Ende hy
 agter-
 haalbeze / ende sp'ak tot hen die
 zelve wo'zde
 en' zy zeide tot hem. Waaram
 sp'eeht myne
 heere z' u' l'he wo'zden? 't zy beze
 van uwe kneg-
 ten dat zy zodanig een ding doen
 zoudē. Ziet
 het gelt dat wy in den mond
 onzer zakhē bon-
 den / hebben wy tot u mit
 dē landen
 Canaan
 weder gebragt / hoe zoudē wy
 dan uit uwe
 heeren h'uis zilber ofte gont
 stelfē? hy den wel-
 ken van uwe knekten hy
 gebondē zal worden
 dat hy sterbe / en' ooh /
 u' l'he wy mynen heere
 tot slaben zyn. En' hy zeide /
 Dit zy nu ook al-
 zo u' l'he wo'zden / hy
 welken hy gebondē u

wo'z / die zy myn slabe / maar gy-
 lieden zult
 ontschuld'g zyn. Ende zy
 hasteden / ende een
 iegelyk zette de zynen zakh
 af op de aarde / ende
 een iegelyk opende zynen zakh.
 Ende hy booz-
 zag / beginnende mit den
 gro'otsten / ende hol-
 endende met den kleinsten
 en' die beker werd
 gebonden in Benjamins zakh.
 Doe scheurden
 zy hare kleederen ende
 ieder man liet op zynen
 ezē / ende zy keerden
 weder na de stad. Ende
 Juda kwam met zyne
 Broederen in Jofeph's
 huis: want hy was
 nog zelve albaar /
 ende
 zy bielen booz zyn
 a' ngezigte weder ter
 aarde. Ende Jofeph
 zeide tot hen /
 Wat daer is dit
 die u gy gedaan hebt?
 Weet gy niet /
 dat zulk
 een man als ik /
 dat zekerlyk
 wa'nen men
 zoudē? Doe zeide
 Juda /
 Wat zullen wy tot
 mynen

mynen heere zeggen; wat zullen
 wy spreken ende wat zullen wy
 ons recht deerdigen? God heeft de
 ongeregt'ghed uwer knegtē ge-
 bonden / ziet / wy zyn myn hee-
 ren slaben / zoo wy / als hy in
 wiens hand de beker gebonden
 is: Ma'ar hy zeide / Het zy be-
 zre van my zulks te doen / die man
 in wiens hand die beker gebondē
 is / die zal myne slabe zyn / dog
 recht gy- lieden op in b'zede / tot
 uwen v'ader. Doe naderde Ju-
 da tot hem en zeide / Og myn
 heere! laat dog uwen knegtē
 een wo'z spreken booz myn
 heeren oren / en' laat uwet o'z
 regen uwe knegtē niet ontsien;
 want gy zyt ebengelyk Pharaō.
 Myn heere dzagde zyne kneg-
 ten / zeggende / Hebt gy lieden
 eenen v'ader / ofte Broeder? Zo
 zeiden wy tot mynen heere / wy
 hebben eenen v'ader / ende
 eenen jongeling des onderdoms
 den kleinsten / wiens Broeder
 dood is / ende hy is alleen van
 zyne Moeder overgeblevē /
 ende zyn v'ader heeft hem lief.
 Doe
 zeldet gy tot uwe knekten /
 bren-
 get hem af tot my / dat ik myn
 dog op hem sta: Ende wy zeiden
 tot mynen heere / De jongeling
 en zal zynen
 v'ader niet konnen verlaten /
 indien hy zynen
 v'ader verlaat / zo zal hy
 sterben. Doe zeldet
 gy tot uwe knekten /
 Indien u si' em' ch; oeder
 met u met af en home / zo
 zult gy myn aange-
 zigte niet meer zien. Ende
 het is geschiet / als
 wy tot uwen knegtē mynen
 v'ader op getrok-
 ken zyn ende wy hem myn
 heeren wo'zden
 verhaalt hebben. Ende
 dat onze v'ader gezeit
 heeft /
 Keert weder /
 koopt ons een weynig
 spyz: Zoo hebben wy
 gezeit /
 Wy en zullen
 niet mo' en af trekken /
 indien onze kleinste
 Broeder by ons is / zo
 zullen wy af trekken /
 want wy zullen die
 mans aangezigte niet
 mogen zien / zo dese
 onze kleinste Broeder
 niet by ons en is. Doe
 zeide uwen knegtē / myn
 v'ader / tot ons / Gy-
 lieden wa'et; datter wy

myne huis dzantoe twee
 gebaert heeft: Ende
 d'een is van my
 uitgegaan / en ik hebbe
 gezeit /
 Doo' wa'ar hy is
 gewisselyk berst heert
 getwo'zde / ende ik en hebbe
 hem niet gezeit tot
 nu toe: Indien gy nu
 deze ooh' han myn
 aangezigte weg nemen
 ende hem een berberf
 out-
 moetenbe / zo zoud
 gy myne g'zauwen
 hairen met janmer
 ten g'zabe doen
 nederdalen. Ru-
 dan / als ik tot uwen
 knegtē mynen v'ader
 ho-
 me / en de jongeling
 niet by ons en is.
 (Als
 zyne ziele aan
 zere ziele gebonden is)
 zo zal
 het geschieden
 als hy ziet /
 dat de jongeling
 daer niet en is /
 dat hy sterbe
 zal / en' uwe kneg-
 ten zullen de
 g'zauwen
 hairen uwe knegtē /
 onzes v'aders /
 met
 d'oe f'emmisse den
 g'zabe doen
 nederdalen
 want uwe knegtē
 is booz
 dese jon-
 geling booz
 hy mynen v'ader /
 zeggende /
 Za

sihem tot u niet weder en bzenge/zo zal ik tegen mynen Dabert al en dage gezondigt hebben. Nu dan laat dog uw onkuegt booz dezen jongeling mynes Heeren slabe bigven / ende laat den jongelina met zyne Broederen optrekken Want hoe zouden ik optrekken tot mynen Dader / indien de jongeling niet metingenware / op dat ik den jammer niet en zie / den welke mynen Dader overhomen zoude.

Het XLV. Capittel.

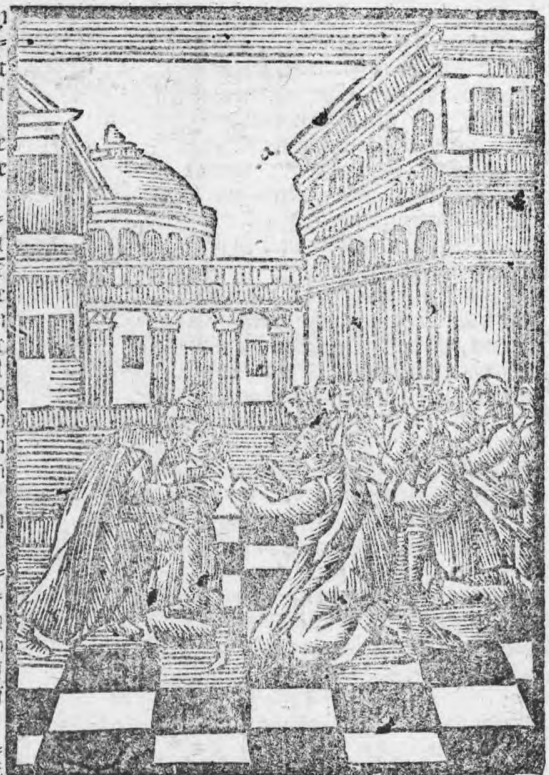
Dochondezigjoseph niet hebdingen booz alle die sijn hem stonde / ende hy riep Doet alle man van my uitgaan ende daer stond niemant by hem / als Joseph zig aan zyne Broederen behent maakte. Ende hy berhefz zyne stemme met weenen / zo dat het de Egypenaars hoorde endat het Pharaos huyt hoorde. Ende Joseph zeide tot zyne Broederen / Ik dien Joseph / leest myn Dader nog zyn zyne broeders en konden hem niet an woorden; want zy waren bersechtigt booz zyn aangezigt. Ende Joseph zeide tot zyne Broederen nader dog tot my / ende zy naderden / Doe zeide hy / Ik dien Joseph uwe Broeder / dien gy na Egypen verliogt hebt. Maar nu / weest niet bekommert ende

de too;ne en ontstefte niet in uwe oogen / om dat gy my hier henen verliogt hebt / want God heeft my booz u aangezigte gezonden tot behoudeniffede levens: want het zyn nu twee jaren des hongers in het midden des lands / ende daar zyn nog byf jaren in de welke geene ploeginge / nog oogst zyn en zal. Dog God heeft my booz u weder aangezigte henen gezonden / om u een overblyffel te stellen op de aarde / ende om u by het leven te behouden booz eene gzaote verlossinge. Nu dan / gy en hebt my herwaerts niet gezonden / maar God zelde / die mi tot Pharaos Dader gestelt heeft / en tot eenen Heere obert zyn gantsche huyt en Hegeerde in t gantsche land van Egypen. Waer u ende trekhet op tot mynen Dader / ende zegget tot hem / Also zeide uwe zone Joseph / God heeft my tot eenen Heere den gantsche u

Egypen lande gesteld / komt af tot my / en bertoeft niet. Ende gy zult in den lande Gozen wonen / ende na by my wezen / gy / ende uwe Zonen / ende uwe Zoons Zonen / ende uwe schaven / ende uwe runderen / ende al wat gy hebt. Ende ik zal u aldaar onderhouden; want daar zullen nog byf jaren des hongers zyn / op dat gy niet en beramt / gy / ende u huyt / ende alles wat gy hebt. Ende ziet / uwe oogen zien het / ende de oogen mynes Broeders Benjamin / dat myn mond tot u spreke. Ende boodschappet mynen Dader alle myne Heerlykheid in Egypen / en alles wat gy gezien hebt / ende hastedet u / en bzenget mynen Dader herwaerts af. Ende hy biel aan Benjamin zyne Broeders hals / en weende / en Benjamin weende aan zynen Hals en

hy kuste alle zyne Broederen / ende hy weende over hem: ende daar na spraken zyn Broeders met hem. Als die gerugte in t huyt Pharaos gehoozt werd / dat men zeide / Also zyn Broeders zyn gekomen was het goed in de oogen Pharaos / en in de oogen zynner knechten. En Pharaos zeide tot Joseph / zegt tot uwe Broederen / Doet dit / laet uwe berste / en trekhet hen / gaat na het land Canaan / ende nemet uwe Dader / ende uwe huisgezinne / ende komet tot my / en ik zal u herbesten van Egypen land geve / en gy zult het bette bezet Land sien. Gy zyt dog ge al doe dit / neemt u uit Egypen land wagenen booz uwe kinderkens / en booz uwe Wyven / ende boeret uwen Dader / ende come. Ende uwe oogen en berstehonen uwen huyt raad niet want het beste van gantsch Egypen land / dat zal uwe zyn. Ende de Zonen Israels beden also: Zo gaf Joseph hen Wagenen / na Pharaos bebel / ook gaf hy hen treer kost op den weg. Hy gaf hen alleen / pder een wissel-heederen / maar Benjamin al hy drie honderd Silberlingen / en by wissel-heederen. En zyne Daders begelyk zoud hy tien Ezelen / dzagende van t beste van Egypen / en tien

Het XLVI. Capittel.

Fnde Israels begerde met al dat hy hadde ende quam te Ber-Seba / ende hy offerde offerhande den God: yns Daders Israels. Ende God sprak tot Israels in gezigte bez nags / ende zeide / Jacob / Jacob / ende hy zeide / Ziet hier ben ik. Ende hy zeide / Ik dien die God uwe Daders God / en bzeret niet van afrekenen na Egypen / want ik zal u aldaar tot een groot volk zetten. Al zal met u afrekenen na Egypen / ende ik zal u doen [weder] optrekken mebe optrekken / ende Joseph zal zyne hand op uwe oogen leggen. Doe maakte hem Jacob op van Ber-Seba / ende de Zonen Israels boreden Jacob haren Dader ende hare kinderkens / ende hare Wyven op de Wagens die Pharaos gezon-

den hadde om hem te boeren. Ende zy namen hiar Dec/ ende haer Hade/ die zy in den lande Canaan gewo/ven hadden/ ende zy quamen in Egypten/ Jacob/ ende al zyn zaad met hem: Zyne zonen/ ende de zonen zynner zonen met hem/ zyne dogteren/ ende zynen zonen dogteren ende al zyn zaad bzagt hy met zig in Egypten. Ende dit zyn de namen der zonen Israels/ die in Egypten quamen/ Jacob ende zyn zonen de eerst-geboren Jacobs/ Ruben. Ende Rubens zonen; Hanog ende Pallu ende Hezron/ ende Caemi. Ende Simeons zonen; Jemucl/ ende Jamin/ ende Ohad ende Nachin ende Zohar: ende Saul de zone eener Canaanitische hantwive. Ende de zonen van Levi: Gerson/ Schemsch/ en Merari. Ende de zonen van Juda; Er/ ende Onan/ ende Sela/ ende Perez ende Zerah/ dog Er/ ende Onan waer geftozben in 't land Canaan/ ende Perez zonen waren Hezron ende Hamul. Ende Issachars zonen. Gola/ ende Pua/ ende Job/ ende Sunon. Ende Zebulons zonen zered/ en Glon/ ende Naheel. Dit zyn Leas zonen/ die zy Jacob gebaert heeft in Paddam Aram/ met Dina zyne dogter: alle de ziele zynner zonen/ ende zynner dogteren waren bzie-en-der-tig. Ende Gods zonen Zuphion ende Chaggl/ Schuni/ ende Ezbon/ Eri ende Krod/ ende Arel. Ende Afers zonen Jimna/ ende Ischba/ ende Ischbi/ ende Beria/ ende Sera haer lie-der zuster/ ende de zonen Beria/ ende Malchiel. Dit zyn Silpas zonen/ die Laban zyne dogter Lea gegeven hadde en zy haerde Jacob deze 16 ziele. De zonen van Rachel Jacobs huysvrouwe/ Joseph ende Benjamin. Ende Joseph werd geboren in Egypten lande/ Manasse ende Ephraim/ die hem Asmach Doripheras dooters/ des Oerften te On/ haerde. Ende Beniamins zonen/ Bela/ Beer/ ende Raimen/ Gchi/

ende Kos/ Mussen/ ende Huppim/ ende Heb. Dit zyn Rachels zonen/ die Jacob geboren zy/ al te zamen 14 ziele. Ende Dans zonen/ Chufim. Ende de zonen van Naphtali/ Nachzeel/ ende Guni/ en Jexer/ en Sillim. Dit zyn de zonen van Belha/ die Laban zyne dogter Rachel gegeven hadde/ en zy haerde bezelve Jacob/ zy waer alle 7 ziele/ alle de ziele die met Jacob in Egypten quamen uit zyne heu-ge geftozte/ uitgenomen de wyben der zonen Jacobs/ waren al 66 ziele. Ende Josephs zonen die hem in Egypten geboren zyn/ waren 2 ziele/ alle de ziele des huizes Jacobs die in Egypten quamen/ waren 70. Ende hy zond Juda booz zyn aangezichte henen tot Joseph/ om booz zyn aangezichte aan wyfzigte

te doen na Gozen/ ende zy quamen in 't Land. Doe sprande Joseph zynen Wagen aan/ ende toog op/ zynen Vader Isracl te gemoete na Gozen/ en als hy zig aan hem vercoonde/ zoo biei hy hem aan zynen hals/ en weende lange aan zynen hals. Ende Isracl zeide tot Joseph/ Dat ik nu sterbe na dat ik u aangezichte gezien hebbe/ dat gy nog leeft. Daar na zeide Joseph tot zyne Broederen ende tot zynes Daders huis. Ik zal optrekkenende Pharaon doodschappen/ ende tot hem zeggen/ Myne Broeders/ ende mynes Daders huis/ die in 't Land Canaan waren/ zyn tot mi gekomen/ Ende die Mannen zyn Schaap-herders/ want het zyn mannen die met Dec omgaan/ ende zy hebben haare schapen/ ende hare runderen/ ende al wat zy hebben mede gebzagt. Wanneer het nu geschieden zal/ dat Pharaon u-lieden zal roepen/ ende zeggen: Wat is uwe hanteringe? Zoo zult gy zeggen: Uwe hanteringe zyn Mannen/ die van onse leugt op tot nu toe met Dec omgegaan hebben; zo wy als onze Daders/ op dat gy in 't land Gozen maget wonen; want alle Schaap-herder is den Egyptenaren eenen grontwel.

Het XLVII. Capittel.

Doe quam Joseph: ende hoofschepte Pharaon/ ende zeide: Myn Dader/ ende myns Broeders/ ende haere schapen/ ende haere runderen/ met alles wat zy hebben/ zyn gekomen uit den lande Canaan: ende ziet/ wy zyn in 't Land Gozen. Ende hy nam een deel zynner Broederen/ (te witen) bsi mannen/ ende hy stelde nye booz Pharaons aangezichte. Doe zeide Pharaon tot zyne Broederen: Wat is uwe hanteringe? ende zy zeide tot Pharaon: Uwe hanteringe zyn Schaap-herders/ wy/ als onze Daders: Dooders zeiden zy tot Pharaon: Wy zyn gekomen om als bzeemdelingen in desen lande te wonen/ want daer is geen werde booz de Schapen/ die uwe mekten hebben/ dewyl den Hunger dwaer is 't Land Canaan: ende mi/ laet dog uwe

mekten in den lande Gozen wonen. Doe sprak Pharaon tot Joseph/ zeggende; Myn Dader/ ende uwe Broeders zyn tot u gekomen: Egypten-land dat is booz/ u aangezichte/ doet uwen Dader en uwe Broeders in 't land Gozen wonen/ ende: zoo gy weet dat 'er onder hen kloeshe mannen zyn/ zo zertete tot Dec-mersteers/ obre 't geene dat ik hebbe. En Joseph bzagt zynen Dader Jacob mede/ ende stelde hem booz Pharaons aangezichte; en Jacob zeggende Pharaon. Ende Pharaon zeide tot Jacob. Doe bele zyn de dagen der jaren uwes levens? ende Jacob zeide tot Pharaon: De dagen der jaren myner bzeemdelingschappen zyn hondert ende dertig jaren: weinig ende quaet zyn de dagen der jaren mynes leuens geweest/ ende en hebben

hebben niet bereft de dagen van
 de jaren des lebens myner Vade-
 ren in de dagen haar byeemde-
 lingschappen. Ende Jacob ze-
 gende Pharaos; ende ging uit van
 Pharaos aangezigt. Ende Jo-
 seph bestelde Jacob / ende zyne
 zonen Broederen woningen / en-
 de hy gaf hen eene bezittinge in
 Egypten-land / in 't beste van 't
 Land, in 't Land Raamezes; ge-
 lutt als Pharaos geboden hadde.
 Ende Joseph onderhield zyne
 Vader / ende zyne Broeders / en-
 de 't gantsche huys zynes Va-
 ders / met brood / tot de mond-
 der hinderkens toe. Ende daar-
 en was geen brood in 't gantsche
 Land; want de honger was zeer
 zwaar / zo dat het Land van
 Egypten / ende het Land Canaan
 rasden van wegen dien honger.
 Doe verzamelde Joseph al het
 geld dat in Egypten-land / ende
 in 't Land Canaan gebonden
 werd / voor het koren dat zy
 hogten; ende Joseph bracht dat
 geld in Pharaos huys. Als nu
 het Geld uit Egypten land / en-
 de uit het Land Canaan verbaan
 was / quamen alle de Egypte-
 naars tot Joseph zeggende: Gheeft ons brood /
 want waerom zonden wy in uwe tegenwoor-
 digheid sterben / want het geld ontbreekt. En
 Joseph zeide: Gheeft u beer / zo zal ik het u ge-
 ven brood; indien 't geld ontbreekt. Doe
 brachten zy haar beer tot Joseph; ende Joseph
 gaf hen brood voor paerden / ende voor 't veer-
 der schapen ende voor 't beeder runderen / en
 voor ezel; ende hy boeideze met brood dat zelve
 jaers brood al haar beer. Doe dat zelve jaer
 volsend was / zo quamen zy tot hem in 't twee-
 de jaer / ende zeiden tot hem: Wy en zullen
 brood mynen heer niet berbergen / alzoa 't geld
 kerdan is / ende de bezittinge der beesten ge-
 kommen jaan mynen heer / zo en is 'er niet an-
 ders overgebleven brood het aangelegt myne
 heeren / als ons lighaam / en ons land. Waer-

om zullen wy brood uwe oogen sterben zo wy;
 als ons land; koopt ons / ende ons land voor
 brood; zo zullen wy / ende ons land Pharaos
 dienstaar zyn / en geest zaad / op dat wy
 leven / ende niet en sterben; ende 't land niet
 woest en worde. Also hogt Joseph het ge-
 heele land van Egypten voor Pharaos / want
 de Egyptenaars verhogten een yder zynen
 Akker: bewyle de honger sterk over hen ge-
 worden was zo werd het land Pharaos ey-
 gen. Ende het volk aangaande dat zette de hy
 over in de steden / van 't eene uiterste der palen
 van Egypten / tot het andere uiterste der zel-
 ven. Alleen 't land der Priesteren en hogt hy
 niet: want de Priesters hadde een bescheiden
 deel van Pharaos en zy aten haar bescheiden
 deel / 't welk hen Pharaos gegeven hadde; dan

om en verhogte zy haar land niet.
 Doe zeide Joseph tot het volk:
 Ziet ik hebde heden u / en u land
 gekocht voor Pharaos; ziet daer is
 zaad voor u / op dat gy het Land
 bezaat. Nog met de ikomsten
 zal het geschieden dat gy Pharaos
 het vyfde deel zult geven: ende de
 vier deelen zullen voor u zyn / tot
 zaad des belofs / en tot uwe spij-
 se; ende der geener die in uwe hu-
 zen zyn / en om te eten voor uwe
 hinderkens. Ende zy zeiden; Gy
 hebt ons geleven behouden; laaton
 genade vinden in myns heeren oog-
 en / ende wy zullen Pharaos kne-
 ten zyn. Joseph dan stelde dat zelve
 in tot eene wet / tot op dezen
 dag / over 't land van Egypten dat
 Pharaos tot een vyfde deel zoude
 hebben; halfedat alle het land
 der Priesters / Pharaos niet en
 was. So woonde Israel in 't land
 van Egypten / 't land Gize; en
 zy stelden hen tot bezitters daar
 in / ende zy werden vruchtbaar / en
 vermeerderden zeer. Ende Jacob
 leefde in 't land van Egypten ze-
 bentien jaar; zo dat de dagen Ja-
 cobs / de jaren zynes lebens ge-
 weest zyn hondert en zeben-en-
 deertig jaar. Als nu de dagen Israels naerde /
 dat hy sterben zoude / zo riep hy: pnen zone
 Joseph / ende zeide tot hem; indien ik nu gena-
 de gebonden hebde in uwe oogen / zo legt dog
 uwe hand onder myne heupe; ende doet wet-
 tadigheid ende trouwe aan my / en begraafst
 my dog niet in Egypten; maar dat ik by my-
 ne Vadersen ligge; hierom zult gy my uit Egip-
 ten hoeren / ende my in haar graf begraven; en
 hy zeide ik zal doen na u woord; Ende hy re-
 de zweet my / ende hy zwoer hem; ende Israel
 boog zig ten hoefde van 't bedde.

Het XLVII. Capittel

Het Geschiede na bezettinge / dat men Jo-
 seph zeide / Ziet uwe Vader is krank:
 doe nam hy zyne twee zonen met zig / Ma-
 nasse / ende Ephraim. Ende men boodschap-
 te Jacob / ende men zeide / Ziet uwe zoon Jo-

seph komt tot u: zo berstete zig Israel / en-
 de zat op 't bedde. Daar na: reide Jacob tot
 Joseph; God de Almachtige is my verschenen
 te Luz in den lande Canaan; en hy heeft my
 gezegent: Ende hy heeft my gezeyd: Ziet ik
 zal u vruchtbaar maken / ende u breemige
 budigen ende u tot eene hoop van Volkheren
 stellen; ende ik zal uwen zaden na u dat land
 tot een eeuwigen bezittinge geven / Ruben /
 uwe twee zonen / die u in Egypten land gebo-
 ren waren / eer ik in Egypten tot u gekomen
 ben; zy myne: Ephraim en Manasse zullen
 myne zyn als Ruben / ende Simeon. Dace
 u gesagte / dat gy na hen zult gewinnen / zul-
 len uwe zyn; zy zullen naharen broederen naam
 genne ind werden in haar erfdeel. Doe ik nu
 van Paddam quam / zo is Rachel by my ge-

kozben in 't land Canaan / op den weg / als
het nog een kleinste streke land was / om tot
Ephzath te komen / ende ik bezogse aldaar
aan den weg van Ephzath / dewelke is Beth-
lehe m. Ende Isaac zag de zonen Josephs:
ende zeide; Wiens zyn bezes? En Joseph zeide
tot zynen Vader: Zy yn myne zonen die my
Godt hier gegeven heeft; en hy zeide: brenge-
ze dog tot my / dat ik ze zegene. Dog Isaacs
wogen waer zwaar van onderdom hy en kon-
de niet zien: ende hy bede ze naderen tot hem /
hoe kinste hyze; ende omhelsdeze. Ende Isaac
zeide tot Joseph; Ik en hadde niet gemeint
u aangezichte te zien; maar ziet / Godt heeft my
ook u zaad doen zien. Doe bedeze Joseph uit
gaan van zyne knien / ende hy boog hem dooz
zyn aangezichte neder ter aarde. Ende Joseph
nam die beide / Ephzaim met zyne regter-
hand / tegens over Isaacs linker-hand /
ende Manasse met zyne linker-hand / tegen
over Isaacs regter-hand ende hy bedeze na-
deren tot hem. Maar Isaacs strekte zyne reg-
terhand uit ende leideze op Ephzaims hoofd /
hoe wi hy te wiste was / ende zyne linker-
hand op Manasses hoofd: hy bestierde zyne
hinden berst andelgh: want Manasse was het
eerst geboren. Ende hy zegende Joseph ende
zeide: De Godt booz wiens aangezichte myne
vaders Abraham / ende Isaac gewandelt heb-
ben / die Godt die my geboed heeft van dat ik
was tot op dezen dag / Die Engel / die my ber-
loft heeft van allequaad / zegene deze jongers /
en dat in hem myn naam gendeemt werde / en
myner vaderen Abraham / ende Isaacs naam /
ende dat zy te menigbuldigen als visschen in
menigte / in 't midden des lands. Doe Joseph
zag / dat zyn Vader zyne regter-hand op
Ephzaims hoofd leide / zo was 't quaad in zyne
oogen / ende hy onderbarte zyns vaders
hand / om die van Ephzaims hoofd / op Ma-
nasses hoofd af te brengen. Ende Joseph rade
tot zynen vader / niet als myn vader: want
beze is de eerst-gebore: legt uwe regterhand
op zyn hoofd. Maar zyn vader wegerde t
ende zeide: ik weet het / myn Zone / Ik
weet het / hy zal ook tot een volk worden / en
hy zal ook groot worden / maar nogtans zal
zyn kleinste Broeder grooter worden dan hy /
en zyn zaad zal een volk menigte van vol-

keren werdz. Also zegende hy; te dien dage /
zeggende: en u zal Isaac zegene / zeggende:
Godt sette u als Ephzaim en als Manasse:
en hy zette de Ephzaim dooz Manasse. Daar
na zeide Isaac tot Joseph: Ziet / ik sterbe;
maar Godt zal met u-lieven wezen / en hy zal
u weder brengen in 't Land uwer Vadersen.
En ik hebbe u een stuk Land gegeven boven
uwe broederen / 't welk ik met mynen zwere-
de / uit der Amoriten hand genomen en hebbe.

Het XLIX. Capittel.

Doe na riep Jacob zyn zonen en hy zeide:
berzamel u / ende ik zal u berkhondigen /
't geue dat u in 't naboigende wederbaren zal.
Komet te zamen / ende hoorer / gy zyne Ja-
cobs: ende hoorer na Isaac / uwen Vader.
Kuben / gy zyt myne eerstgeboren / myne
kragt / ende het begin myner magt / de booz-
treffelphste in hoogteid / en de booztreffelph-
ste in sterke. Sneller afkoop als de wateren /
gy en zult de booztreffelphste niet zyn: want
gy hebt uwe Vaders Leger berkhommen: doe
hebt gy het Jagerend gy heeft myn bedde be-
kloppen. Simeon en Levi zyn geboeder:
hare handelingen zyn werck-tragen van ge-
welid. Myn ziele en home niet in hare berboz-
genen raad / myn oore en woerde niet berkenig
niet hare bregaderinge; want in haren toone
hebbe zy de mannen dood geslagen / ende in
haren woedwille hebben zy de ossen wegge-
rukt. Verbloet zy haren toon; want hy is
heftig ende hare berbolgentheid / want hy is
hart: ik zalze berdeelen onder Jacob en zalze
berstrooijen onder Isaac. Juda gy zyt het / u
zullen uwe broederen lofen / uwe hand zal zyn
op den nekke uwer vyande: booz u zullen haer
op es vaders zonen wederbuggen. Juda is
een Leuwin: wep / gy zyt van den roof op-
gekloppen: myn Zone / hy kromp zig / hy
legt zig neder als een Leuwin als een oude
Leuw; wie zal hem doen opstaan? De Stre-
ter en zal van Juda met wyke / nog de Wet-
geber van tuschen zyne boeren: tot dat Silo
hamt / ende den zelden zullen de volkeren ge-
hoorzam zyn. Hy bind zyne saugen ezel aan
den wynnok / ende het beulen zynere zelinne
aan den edelste wynnok / hy wascht zyn kleed
in den wynnok / ende zynen mantel in wynnok-
ken bloed. Hy is roodagtig van oogen dooz

den

den wynnok / ende wit van tanden dooz den melk.
Rebuelon zal aan de haben der Zee wonen /
ende hy zal aan de haben der Schepe wozen /
en zyn zede zal zyn na Sidon. Issachar is
een sterker beer in Ezel / nederleggende tuschen
twee palcken. Doe hy de ruste zag / datze goed
was / ende 't land dat 't lustig was / zoo hoog
hy zynen schouder / om te bragen / ende was
dienende onder tribuit. Dan zal zyn volk
reiguen als een beer stamme Isaac's. Dan
zal een slange zyn aan den weg / een abber-
slange nebens het pad / bytende des paards
berzeuen / dat zyn ryder agter ober baile. Gy
uwe zalighede wagt ik / Heere. Wangaan-
de Gad / eene bende zal hem aan vallen:
maar hy zalze aanbullen in 't embe. Dan Aser
zyn brood zal bet zyn: ende hy zal koninklike
kuiserijen leberen: Naphtali is een los-ge-
latene Hinde: hy geeft schoone woorden. Jo-
seph is een brugbare tak aan een fonteyne:
eik een der takken loopt ober hen: Maar de
schutters hebben hem wel bitterheid aange-
baan / ende beschouen / en hem ge haat: Maar
zyn hoge is in kybighede gebieuen / ende de ar-
men zyn er handen zyn gesterkt gewoorden dooz
de haben des magtige Jacobs; daar van
is hy een herder / een steen Isaac's van uwe
Vaders God / dien zal helpen / ende van den
Almagtigen / die u zal zegenen / met zegin-
gen des Heuels van hoven / met zegin-
gen des afgonds die daar onderigt / met zegin-
gingen der boozsten / ende der baar-moeder. De
zeginningen uwe vaders gaan te hoven de ze-
ginningen myner Dooz vaderen / tot aan 't embe
van de eeuwige Heubelen: die zullen zyn op 't
hoof Josephs / ende op den hoof-schebel des
af-gezunderde zynere broederen. Benjamin zal
[als] een Wolf berst heuren; des mogens zal
hy roof eten / ende 's abonds zal hy buit uit-
deelen. Wille deze stammen Isaac's zyn twaal-
de; ende dit is 't geene dat haer vader tot hen
sprak / als hyse zegende: hy zegende ze gelyk
na zynen vysonderer zegen. Daar na gebood
hy hen / ende zeide tot hen; Ik woerde berza-
melt met myne volke / begaast my by myne
Vaders / in de spelonke / die daar is in den af-
ker Ephzaim des Jagers: In de spelonke /
dewelke is op den afker van Magpela / die
legen ober Maanre is in het Land Canaan /

die Abrahams met die afkergehogt heeft van
Ephzaim den Jager / tot een erf-begaa-
se nisse. Aldaar hebden zyn Abrahams begaben
ende Sara zyne hunsbrouwe: daar hebben zy
Isaacs begaben / ende Rebuelon zyn hunsbrouwe
we / ende daar hebbe ik Lea begaben. De
afker / ende de spelonke / die daar is / is ge-
hogt van de zonen Herh. Als Jacob volk ind
hadde zyne zonen bevelen te geven / zo leide hy
zyne voeten te samen op 't bedde en gaf den
geest / en hy werd berzamelot tot zyne volkeren.

Het L. Capittel.

Doe viel Joseph op zyns vaders aange-
zigt; ende hy weende ober hem / en kuste
hem. Ende Joseph gebood zyne knechten /
den Medicyn-meesters dat se zyne vader bal-
zemen zouden: ende de Medicyn meesters
balzembden Isaac. Ende beertigbagen werden
aan hem berbult / want alsoo werden berbult
de dagen der gener die gebalzemt werden / en
de de Egyptenaers beweeuden hem zebentig
dagen. Als nu de dagen zyns beweeus ober
waren / zo sprak Joseph tot den huyze Phara-
aons zeggende / Zinden ik nu genade gebon-
den hebbe in uwe oogen / spreek dog booz de
voeren Pharaons / zeggende; Wann vader heeft
myn doen zwoeren / zeggende; Ziet ik sterbe;
in myn graf dat ik my in 't Land Canaan ge-
gaven hebbe / daar zult gy my begaben; nu
dan laat my dog optrekken dat ik mynen Va-
der begabe / dan zal ik weder komen. Ende
Pharaon zeide; Creht op / ende begaast uwen
Vader gelyk als hy n heeft doen zwoeren. En-
de Joseph toog op / om zynen Vader te bega-
ben / ende met hem togen alle Pharaons kne-
ten / de oudste van zyn huy / ende alle de oud-
ste des lands van Egypten. Daar toe 't gant-
sche huy Joseph / ende zyne broederen / ende
het huy zyns vaders; alleen hare kleine
kinderen / ende hare schapen / ende hare rui-
deren steten zy in den lande Gosen. Endemer
hem togen op / zo wagenen / als ruyteren / en-
de het was een zeerzwaar heere. Doe zy nu aan
de pleine van den boozn-bosch quam en / de
aan geene zpeder Jordan is / hielden zy daer
een grote / ende zeerzware rouw-slage / ende
hy maakte zynen vader een rouwe van zeben
dagen. Als de inwoonder des lands de Canaan-
naiten / dien rouwe zagen in de pleine van

den doozu doesch / zo zeiden zy;
 Dit is een zware rouwe der E-
 gyptenaren; daarom noemde
 men hare naam / Abel Maza-
 run / die aan 't beir der Jordane
 is. Ende zyne zonen deden hem /
 zoo gelijck als hy hen geboden
 hadde. Want zyne zonen boer-
 den hem in 't land Canaan / en-
 de bezochten hem in de spelon-
 ke des aghers Mochpela; wel-
 ke Abrahams met de agher ge-
 nocht hadde tot eene erf-bezaf-
 semisse van Ephron den Beth-
 ter / tegen ober Mamree. Daar
 na lieerde Joseph weder in E-
 gypten / hy / ende zyne Broeders /
 en alle die met hem opgetogen
 waren / om zynen vader te be-
 zochten; na dat hy zynen vader
 bezochten hadde. Doe Josephs
 Broeders zagen dat haer va-
 der dood was / zo zeiden zy: mis-
 schen zal ons Joseph haten /
 ende hy zal ons gewisselyk ber-
 geidē al het gnaat / dat wy hem
 gedaen hebben. Daarom ont-
 boden zy aan Joseph / zeggen-
 de: Uwe Vader heeft beboelen
 boozt zyn dood / zeggende zo zult
 gy tot Joseph zeggen: Gy / ber-
 geest dog de overredinge uwer Broeders en
 haer zonde / want zy u quaad aangedaan
 hebben maar nu bergeest dog de overredinge
 der diemaren des Gods uwer vader: ende
 Joseph weende / als zy tot hem sprake. Daar
 na quam en ook zyne Broeders / ende vielen
 boozt hem neder en zeiden: Ziet / wy zyn u tot
 knechten. Ende Joseph zeiden tot hen / bzezet
 niet; want ben ik in de plaatze van God. Gy
 lieden weet wel / gy heb quaad tegen my ge-
 sagt / [dog] God heeft dat ten goede ge-
 sagt / op dat hy bede / gelijck het te dezen dage
 is om een groot volk in 't land te v'houden.
 Nu dan en bzezet niet; ik zal u en uwe kleine
 kinderen onderhouden; zo troosted: hy hen /
 ende sprak na haer herte. Joseph dan woon-

de in Egypten / hy / ende zyns vaders hant
 ende Joseph leefde hondert ende tien jaren.
 Ende Joseph zag van Ephraims kinderen /
 des verden gelids; ook werden de Zonen
 Machiris des Zoons Manasse op Josephs
 knien geboren. Ende Joseph zeide tot zyne
 Broeders / Ik sterbe maar / Godt zal u ge-
 wisselyk bezoeken / ende zal u doen optreken
 uit dezen lande / in 't land 't welk hy Abra-
 ham Isaac en Jacob gebooren heeft. Ende
 Joseph bede de zonen Israels zweren / zeg-
 gende: God zal u gewisselyk bezoeken / zo
 zult gy myne beenderen van hier opboeren.
 Ende Joseph stierf hondert en tien jaren oud
 zynde / ende zy balsmeden hem / ende men
 leyde hem in een kiste in Egypten.

Einde der Historie van den vromen JOSEPH.

Van den stercken SAMSON,

Beschreven in 't Boek der Rigteren, CAP. XIII.

Ende de kinderen Isra-
 els boeren boozt te
 doen / dat quaad was
 in de oogen des Hee-
 ren: zo gafse de Hee-
 re in de hand der Philistynen beere-
 tig jaar. Ende daar was een
 man van Zora / uit het geslagt
 eens Damueg / wiens naam was
 Manoah / ende zyne Vrouw
 was onbeghaer / ende en
 haerde niet. Ende een Engel be-
 Heeren berisheen aan deze Vrou-
 we: en hy zeide tot haer: Zie
 nu / gy zyt onbeghaer / ende
 gy hebt niet gebaerd / maar gy
 zult zwanger worden / ende eenen
 Zone baren. Zoo wagt u dog
 nu / ende en drinkt geen wy-
 nagte stercken drank / en eet niet
 onreins. Want ziet / gy zult zw-
 anger worden / ende eenen Zone
 baren / op wiens hoest geen
 Scheermes zal komen; want dat
 knechten zal een Naziree Godes
 zyn / van [moeders] lye af: en
 de hy zal beginnen Israels te ber-
 lossen uit der Philistynen hand
 Doe quam deze Vrouwe in / ende
 sprak tot haer Man / zeggende:
 Daar quam een Man Gods tot
 my / wiens aanzigt was / als het aanzigt van
 een Engel Godes / zoo bzeeslyk / ende in en
 bzaagde hem niet / van waar hy was / ende
 zynen name en gaf hy my niet te kennen.
 Maar hy zeide tot my: Ziet / gy zult
 zwanger worden / ende eenen Zone baren:
 zoo en drinkt my geen wy- / nog stercken
 drank / ende en eet niet onreins; want dat

knechten zal een Naziree Godes zyn / van
 [moeders] lye af / tot op den dag des doods.
 Doe aanbad Manoah den Heere b'rig-
 lyk / ende zeide: Gy Heere! dat dog de
 Man Gods / dien gy gezonden hebt / weder
 tot ons come / ende ons leere / wat wy dat
 knechten doen zullen / dat geboren: al wor-
 den: Ende God b'hoorde de stemme van

Manoah: ende de Engel Godes
 quam wederom tot de vrouwe.
 zy nu zat in 't veld / dog haer
 Man Manoah en was niet b.
 haer / so haast de vrouwe ende
 liep / ende gaf het haren man te
 kennen: en zy zeide tot hem: Zien
 die Man is my befeenen / be-
 welke op dien dag tot my kwam.
 Doe stond Manoah op / ende
 ging zyne huysvrouwe na: en hy
 kwam tot dien Man / ende zeide
 tot hem: Zyt gy die Man / be-
 welke tot deze vrouwe gespro-
 ken hebt? ende hy zeide: Ik ben
 't. Doe zeide Manoah: nu dan
 nye woorden komen; [maar
 wat zal des knechten wyze ende
 zyn werck zyn? Ende de Enge-
 des Heeren zeide tot Ma-
 noah: van alles dat ik tot de
 vrouwe gezeid hebbe / zal se haer
 wagen. Zy en zal niet eten van
 seis / dat van den Winstok des
 Wijn berycht; nog Wijn
 nog stercken drank en zal sy
 niet drinken / nogte iet onreyn-
 eten / al wat ik haer geboden
 hebbe: / al zy onderhouden. Doe
 zeide Manoah tot den Engel des
 Heeren; Laat ons u dog ophouden / en
 de een Cepten brycken booz u aangezichte
 bereyden. Maar de Engel des Heeren
 zeide tot Manoah / Indien gy my zult op-
 houden / Ik en zal van u brood niet eten / En-
 de indien gy een brand-offer zult doen / dat
 zult gy den Heere offeren; want Ma-
 noah wiste niet dat het een Engel des Hee-
 ren was. Ende Manoah zeide tot den
 Engel des Heeren: Wat is uwe naam?
 of dat wy u herkeren / wanneer u woord
 zal komen. Ende de Engel des Heeren
 zeide tot hem / waarom vraagt gy dus
 na myn name? Die is dog wonderlyk.
 Doe nam Manoah een Cepten-hokshen /
 ende het Spys-offer / ende offerde het op
 den Altaren / den Heere / ende hy han-
 delde wonderlyk in [zyn] doen: Ende
 Manoah en zyne huysvrouwe zagen toe.

Ende het gese hiede / als de blamme boorden
 Altaar opboer na den Hemel / zo boer de
 Engel des Heeren ou in de blamme des
 Altaars; als Manoah ende zyne huysvrou-
 we [dat] zagen / zo hielden zy op haer aan-
 gezigte / tee aarden. Ende de Engel des
 Heeren en berseken niet meer aan Ma-
 noah ende aan zyne huysvrouwe; doe be-
 kende Manoah / dat het een Engel des
 Heeren was. Ende Manoah zeide tot
 zyne huysvrouwe / wy zullen zekerlyk
 sterben / dat wy God gezien hebben. Maar
 zyne huysvrouwe zeide tot hem / Zoo de
 Heere lust hadde ons te dooden / hy en
 hadde het brand-offer ende spys-offer van on-
 ze hand niet aangenomen / nogte ons dit alles
 getoont / nogte ons om dezen tyd laten hooren
 [zullig] als dit is. Daar na haerde deze
 vrouwe een zone / ende zy noemde zynen na-

me.

me Simson / endat knechten
 werd groot / ende de Heere
 zegende het. Ende de Geest
 des Heeren begast hem by
 wylen te byben / in het le-
 ger dan: tusschen Efraim
 ende tusschen Eshaa.

Het XIV. Capittel.

E Hoe Simson ging af na
 Chinnath / engezien heb-
 bende een vrouwe te Chinnath
 / van de dochteren der
 Philistynen. Zo ging hy op-
 waerts / ende gaf het zynen
 vader ende zynen moeder te
 kennen / ende zeide. Ik heb
 een vrouwe gezien te Chinnath
 van de dochter der Phi-
 listynen; nu dan neemt my dit
 tot eene vrouwe. Maar zyn
 vader zeide tot hem / mit gader-
 des zyne moeder: Is'er geene
 vrouwe onder de Dogte-
 ren uwer broederen / ende on-
 der al myn volk / dat gy he-
 men gaat om eene vrouwe
 te nemen van de Philistynen
 der onbesneden? Ende Sim-
 son zeide tot zynen vader:
 neemt my die / want zy is be-
 halig in myne oogen. Zyne
 vader nu / ende zyne moeder en wisten niet /
 dat dit van den Heere was; dat hy gelegent-
 heid zogte van de Philistynen: want de
 Philistynen heerschende te diec tyd ober I-
 frael. Zo ging Simson met zynen vader
 ende zyne moeder henen af / na Chinnath:
 als zy nu kwamen tot aan de Wyngaarden
 van Chinnath: ziet daar / een jonge Ceent
 byllende hem te gemoete. Doe werd de Geest
 des Heeren beedig ober hem / dat hy hem
 van een scheurde / gelyk men een bokshen
 van een scheurt / ende daar en was niets
 in zyne hand / dog hy en gaf zynen vader
 ende zynen moeder niet te kennen / wat
 hy gedaan hadde. Ende hy kwam af / ende
 sprak tot de vrouwe / ende zy beviel in Sim-
 sons oogen: en na sommige dagen kwam
 hy wederom haer te nemen. Doe weck hy

af / om het aas der Ceentwen te bezien: ende
 ziet / een Wgen-zwerm was in 't lichaam des
 Ceentwen / met honig. Ende hy nam dien
 in zyne handen / ende ging voort / al gaande
 ende eten / ende hy ging tot zynen vader /
 ende tot zyne moeder ende gaf hen [daar van]
 ende zy aten: dog hy en gaf hen niet te ken-
 nen / dat hy de honig uit het lichaam des
 Ceentwen genomen hadde. Als nu zyne vader
 afgekomen was tot die vrouwe / Zo maakte
 Simson aldaar eene Wyploft / want also /
 plagten de songelingen te doorn. En het ge-
 schiede / als zy hem zagen zo namen zy des
 medgezellen die by hem zouden zyn. Simson
 van zeide tot hen: Ik zal nu u-lieden een
 raadsel te raden geben / indien gy my dat in
 de zeven dagen dezer Wyploft wel zult be-
 klaren ende uitbinden / zoo zal ik u-lieden

236

237

geben dertig syne lynchwaats klee-
 deren / en dertig Wissel-klee-
 ren. Ende ludien gq het myn
 zult konnen beklaren / zo zult g
 meden my geben dertig syne L
 waats klee deren / ende zy zeiden
 hem: Geest u raadfel te raden en
 de laat het ons hooren: ende hyze
 de tot hen: Spuze ging uit be-
 den eter / ende zoetigheid ging
 ban den stercken: ende zy konde
 dat raadfel / in drie dagen niet be-
 klaren. Daar na geschiede het o-
 den zebenden dag / dat zy tot Sim-
 sons huysvrouw zeiden / Ove-
 reed uwen Man / dat hy ons da-
 raadfel beklare / op dat wy nie-
 misthen nu / en uwe vaderg huy-
 met vier berberpen: hebt gy lie-
 den ons genoodigt om het onse te
 hezitten: en is het zo niet? Ende
 Simsons Huysvrouw tweende
 boozheim / ende zeide: Gy haat mi
 maar / ende en hebt my niet lief: g
 hebt den kinderen myns volks eer-
 raadfel te raden gegeven / ende en
 hebt het my niet beklart: ende
 hy zeide tot haar: ziet / ik en hebbe
 het mynen Vader ende mynen

Moeder niet beklart / zoude ik het u
 dan beklaren? ende zy tweende booz heim
 op den zebenden der dagen / in dewelke
 zy teze Wyploft hadden / Zo geschiede het
 op den zebenden dag / dat hy t haat beklarte
 de / want zy verste hem / ende zy teklarte
 dat raadfel den kinderen hareg volks. Doe
 zeiden de mannen der stad tot hem / op den
 zebenden dag / eer de Sonne onder ging /
 Wat is zoeter dan Honig? ende wat is ster-
 ker dan een Leeuw? Ende hy zeide hen / Zo
 gy met myn half niet habbet geploug / gy en
 zoudet myn raadfel niet hebben uitgebonden.
 Doe werd de Geest des Heeren berdig
 over hem / ende hy ging af na de Afkeleniten /
 ende sloeg ban hen dertig man: ende hy nam
 hare gewaad / ende gaf de Wissel klee deren
 ban genen / die dat raadfel beklart hadden;

dog zynen toozn ontstak / ende hy ging op in
 zyns Vadersg huyg. Ende Simsons Huis-
 vrouwe werd zynes mede gezels / die hem
 vergezelschap hadde.

Het XV. Capittel.

Ende het geschiede na [sommige] dagen
 in de dagen des Carwen-oogstg / dat
 Simson zyn Huisvrouw bezogte met een
 gepten volksken / ende hy zeide: Laat my tot
 myne Huisvrouw ingaan in de kamer; maar
 haar Vader en liet hem niet toe in te gaan:
 Want haar vader zeide: Gh spzakt zeker / dat
 gy haare gantsg helph hatet / zo heb ik ze
 uwen med-gezelle gegeben; is niet haarklein-
 ste anker schoonder als zy: Laaste u dog zyn
 in plaase ban haar. Doe zeide Simson ban
 haar liede: Gh den ditmaal onschuldig ban de
 Philistynen / wanneer ik aan hen kwaan doe.
 Ende

Ende Samson ging Heenen / ende
 bing drie hondert Dassen: ende hy
 nam sakhielen / ende herede steert
 aan steert / ende deed eenen sakhiel
 tusschen twee steerten in t midden.
 Doe hy stak de sakhielen aan met
 vier / ende lietze loopen in t staan-
 de koozn der Philistynen: ende hy
 stak in vrand / zo wel de koozn-
 hoopen als t staande koozn zels
 tot de wyngaerde [ende] Olyf-boo-
 men toe. Doe zeiden de Philisty-
 nen / wie heeft dit gedaant? ende
 men zeide: Simson des Chuni-
 tersg schoon zoon / om dat hy zyne
 Huisvrouw heeft genomen / en
 heeft ze zyne medegezelle gegeven:
 doe quamnde Philistynen op / en-
 de berberden haare ende haare vader
 met vier. Doe zeide Simson
 tot hen: Zoudet gy alsoo doen?
 Zeker / als ik my aan u gewozen
 hebde / zo zal ik daar na op-
 houde. Ende hy sloegze den schen-
 kel ende de heupe [met] eenen groot-
 ten slag / ende hy ging af / ende
 woonde op de hoogte van de rotze
 Etang / doe togen de Philistynen
 op / ende legerden hen tegen Juda
 ende beziden hen uit in Lechi. En-

de de mannen van Juda zeiden / Waaron zy
 gy hebt tegen ons opgetogen? ende zy ze-
 den: Wy zyn opgetogen om Simson te binden /
 om hem te doen / gelyk als hy ons gedaant
 heeft. Doe quamen drie duysent mannen af
 uit Juda tot het hal der rotze Etang / ende
 zeiden tot Simson: en wistet gy niet / dat de
 Philistynen ober ons heeft het: waaron hebt
 gy ons dan dit gedaantende hy zeide tot hen:
 Gelyk als gy my gedaant hebben / also heb ik
 haare lieden gedaant. Ende zy zeiden tot hem:
 wy zyn afgekommen om u te binden / om u ober
 te geben in de hand der Philistynen; doe zeide
 Simson tot hen: Zweret my dat gy lieden op
 my niet en zult aanbullen. Ende zy spzaken
 tot hem / zegge den: neen maar wy zullen u wel
 binden / ende u in haare lieden hand overgeben /
 dog wy en zullen u geensing dooden: ende zy

bonden hem met twee nicatwe tontwen / ende
 boerden hem op ban de rotze. Als hy quam
 tot Lechi / zo juigten de Philistynen hem tege-
 moete: maar de Geest des Heere werd beerdig
 ober hem en de tontwen / die aan zyne armen
 waren / werde n als linnen dzaden / die ban den
 biere geband zyn / ende zyne banden berfmo-
 ten van zyne handen. Ende hy bond een bog-
 tig Szels kinnebakken: ende hy strekte zyne
 hand uit: ende nam het / ende sloeg daare mede
 duizend man. Doe zeide Simson / Met een Sz-
 zels kinnebakken eenen hoog / twee hoopen /
 met een Szels kinnebakken heb ik duizend man
 verflagen: ende het geschiede / als hy geindigt
 hadde te spzaken / zo wierp hy het kinnebakke
 uit zyne hand / ende hy noemde dezelve plaase
 Ramat-Lechi. Als hem nu zere doerde /
 zo riep hy tot den Heere / ende zeide: Gh

hebt dooz de hand utweſt kinegt
 dit gaot heil gegeben; zoude in
 de nu ban dozt ſterben / en
 d ballen in de hand dezer on-
 ſnebenen? Doe ſlaofde Gode
 de hoke plaatze die in Jerchi is /
 ende daar ging water uit ban
 dezelve / ende hy dzonk; Doe
 quam zyn geest weder / en hy
 wierd lebendig / daarom noem-
 de hy hanc name de Fontaine
 des aanroepers / die in Jerchi
 is / tot dezen dag. Ende hy
 rigtede Iſraël in de dagen der
 Philistynen / twintig jaar.

Her XVI. Capitael.

Simſon nu ging henen na
 eene Vrouwe / die een hore
 was / ende hy ging tot haer
 ik. Doe werd den Gziten ge-
 zed; Simſon is hier in gegaan
 zoo gingen zo romtom / en lei-
 den hem den gantschen nacht
 lagen in de Stads-poozte / dag
 zo hielden zig den gantschen
 nacht stille / zeggende; Tot
 aan het morgenlicht / dan zullen
 wy hem dooden; Maar Sim-
 ſon lag tot midder-nacht toe
 doe ſtand hy op ter midder-
 nacht; en hy greep de beuren
 der stad poozte met de beide poſten / en namze
 weg met den gzenelboom / ende leideze op zyn-
 ne ſchouderen / en dzogſe opwaarts op de
 hoochte des bergs / die in het gezigt ban He-
 dzon is En het geſchiede daar na / dat hyeene
 Vrouwe lief kreeg / aan de Bekke Sorek /
 welker naam was Delila. Doe quamen de
 Dozſten der Philistynen tot haer op / ende zci-
 den tot haer: Doe zeed hem / en ziet waar in
 zyne gzoote ſvagte zy / en waar mede wy zy-
 ner zonden magtig worden / ende hem binden
 om hem te plagen: zo zullen wy u geben / een
 tegetgh / daizent en hondert Silberling. De-
 lila dan zeide tot Simſon; Verklaart miſdog/
 waar in uwe gzoote kragt zy / ende waar me-
 de zy zoud konnen gebonden worden / dat

men u plage. Ende Simſon zeide tot haer /
 indien zy mi bonden met zebē berſchen zeelen
 die niet berdzogt zyn / zoo zoude ik zwak
 worden / ende wezen als een ander menſche.
 Doe dzagten de Dozſten der Philistynen tot
 haer op / zeben berſche zeelen / die niet ber-
 dzogt en waer: ende zy bond hem daar mede.
 De agter-lage nu zat hy haer in eene kamer;
 zo zeide zy tot hem: de Philistynen zyn ober u
 Simſon; doe berdzak hy de zeelen / gelyk als
 een ſnoerken ban gof blaſ berdzoken woꝝd:
 als het hier eieſt: alzoa werd zyne kragt niet
 beken. Doe zeide Delila tot Simſon; Ziet/
 gy hebt met mi geſpot / ende leugenen tot mi
 geſproken / verklaart miſdog nu / waar me-
 de gy zoud konnen gebonden worden? Ende
 hy

hy zeide tot haer: indien zy mi
 ban bonden met nieuwe touwen
 met dewelke geen twerſgedaan ei-
 is / zo zoude ik zwak worden / ende
 weze als een ander menſche. Do
 nam Delila nieuwe touwen / ende
 bond hem daar mede / ſende zeide
 tot hem: de Philistynen zyn ober
 u Simſon / [de agter-lage nu was
 zittende in een kamer] doe ber-
 dzak hyze ban zyne aemen / als
 eenendzaat. Ende Delila zeide tot
 Simſon: Tot hier toe hebt gy mei
 mi geſpot / ende leugenen tot mi
 geſproken / verklaart miſdog nu
 [do nu] waar mede gy zoud konne
 gebonden worden: en hy zeide to
 haer / Indien gy de zeben haer
 lokken miꝝ hoofd blaget aan
 eenen weberſboom: En gynaak
 tezebaſt met eene pinne / ende zeide
 tot hem: De Philistynen zyn ober
 u Simſon / doe ontwaakte hy op
 uit zynen ſlaap / ende nam weg de
 pinne der geblogtene [haer-lok-
 ken] ende den weberſboom. Doe
 zeide zy tot hem / Hoe zult gy zeg-
 gen / Ik heb u lief / daar u her-
 niet met mi en is? Gy hebt mi
 dzienmaal met mi geſpot / endem
 met verklaart / waar in uwe gzoote

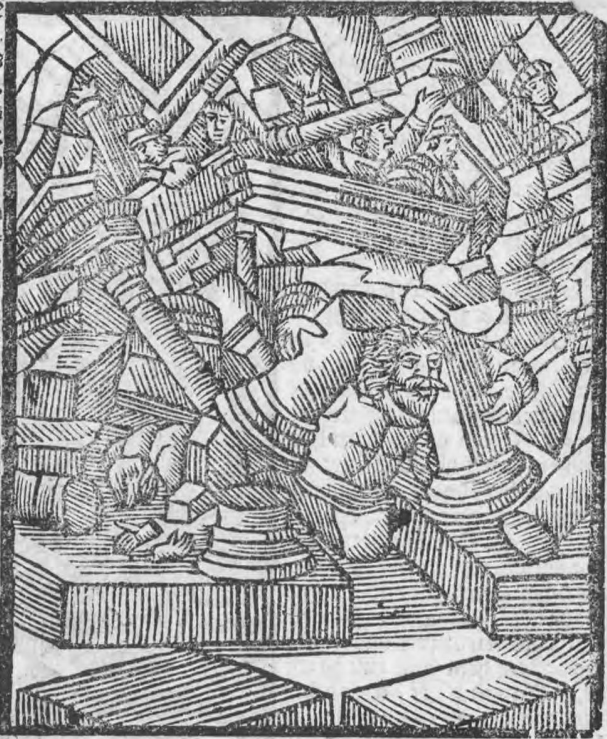

te kragt zy. En het geſchiede / als zy hem alle
 dagen met hare woꝝde verſte / en hem moe-
 ſelgh hiel: da zyne ziele berdzetig werd tot
 ſterbens toe: Zoo verklaarde hy haer zyn
 gantsche herte / ende zeide tot haer; Daar en
 is nooit ſcheermes op miꝝ hoofd gekomen /
 want ik ben een Naziree Godes ban miꝝ
 Woederſlyde af. Indien ik geſchoren were-
 de / zo zoude miꝝ kragt ban mi wphen / ende
 ik zoude zwak worden / ende wezen als alle de
 menſchen. Als nu Delila zag / dat hy haar zyn
 gantsche herte verklaart hadde / zo zond zy he-
 nen ende riep de Dozſten der Philistynen / zeg-
 gende: Komt dit maal op / want hy heeft mi
 zyn gantsche herte verklaart: ende de dozſten
 der Philistynen quamen tot haer op / ende
 dzagte dat geld in hare hand. Doe dede zy

hem ſlaven op hare Anten / ende riep eenen
 man ende liet hem de zeben haer- lokken zyns
 hoofds aſſchereen / ende zy begoft hem te wa-
 gen / ende zner kragt wer k ban hem. Ende
 zy zeide: De Philistynen zyn ober u Simſon:
 ende hy ontwaakte uit zynen ſlaap / ende ze-
 de: Ik zal ditmaal uitgaan / als op andere
 malen ende mi uitſchudden / want hy en wiſ-
 te niet / dat de Heere ban hem geweken
 was. Doe gepen hem de Philistynen / ende
 gzoeben zyne oogen uit / ende zy boerden hem
 af na Gaza / ende bonden hem met twee ko-
 pere ketenen / ende hy was malende in't ge-
 bangen-huis. Ende het haer zyns hoofds
 de gon [weder] te waſſen / geſchiet doe hy ge-
 ſchoren werd. Doe berzamen den hem de Doz-
 ſten der Philistynen / om haren God Dagon

een groot offer te offeren / ende tot bzoelghheid: ende zy zeiden: Onze Godt heeft onzen byand Simson / in onze hand gegeven. Vergelyk als hem het volck zag / loofden zy haren God: want zy zeiden: Onze God heeft in onze hand gegeven onzen byand / ende die ons land berwoestede, ende bie onzer beslagenen veete maakte. Ende het geschiede / als haar heere bzoelgh was / dat zy zeiden: roep Simson / dat hy booz ons speele / ende zy riepen Simson in het gebangen huis / ende hy speelde booz haar aangezichte / ende zy deden hem staan tusschen de pilaren. Doe zeide Simson tot den jongen / die hem by de hande hield: Laat my gaan / dat ik de pilaren betaste / op dewelke het huys bevestigt is / dat ik daar aanlene. Het huys nu was vol mannen ende wyben ook waren daar alle Dozsten der Philistynen / ende op 't dalk waren ontrent dzednizent mannen ende bzoelwen die toezagen als Simson speelde. Doe riep Simson tot den Heere ende zeide: Heere Heere / gedenk dog myner / ende sterck my dog alleenlyk ditmaal / o Godt! dat ik my niet eene wzaanlike booz myne twerengen aan de Philistynen wzele. Ende Simson hante de twee middelste pilaren / op dewelke het huys gevestigt / ende waar op 't stende / den eenen met zyne rechte hand / en den anderen met zyne linker hand. En Simson zeide: Myne ziele sterbe met de Philistynen / en hy

hooszig met de kraegt / ende het huys viel op de Dozsten ende op al 't volck / dat baar in was / ende der dooden / die hy in zyn stercken gedood heeft / waren meer / als die hy in zyn 'leken gedood hadde. Doe quamen zyne Broeders af / en zyns Daders gamsche huys / ende namen hem op ende bzoagten hem opwaerts / ende bezoeden hem tusschen Zaar ende tusschen Esthael / in 't graf zyns Daders Manoah / hy nu / hadde Israeël gerigt twintig jaren.

Einde der Historie van den stercken SIMSON.

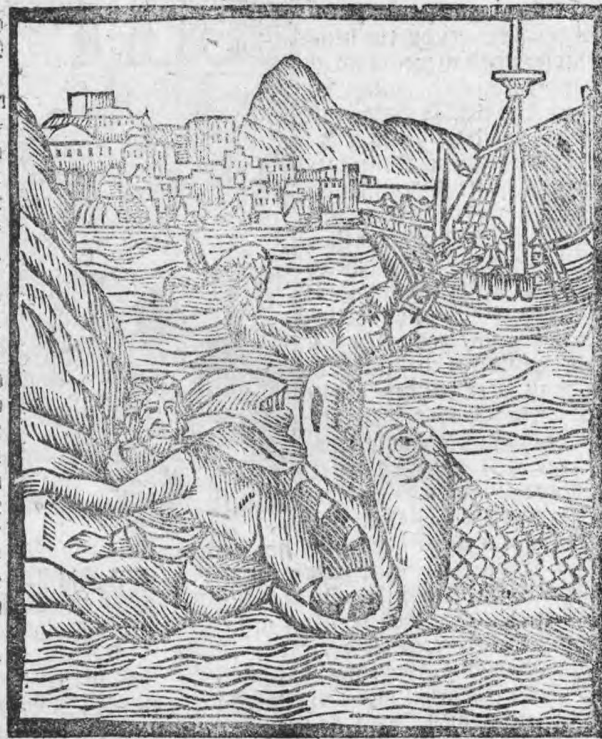
DE HISTORIE

Van den Propheet JONAS,

Alles volgens de Heilige Schriftuure.

Het eerste Capittel.

Doe het Woord des Heeren geschiede tot Jonan / den Zoon van Amethai / zeggende: Maakt u op / gaat na de groote stad Ninive / ende predikte tegen haar / want haar lieder boosheid is onghelommen booz zyn aangezichte. Maar Jona maakte zig op / om te vlygten na Charis / van 't aangezichte des Heeren: ende hy kwam af te Tapho / ende bonde een Schip gaande na Charis / ende hy gaf de bzoagt daer van / ende ging neder in het selve / om met haar-lieden te gaan na Charis / van het aangezichte des Heeren. Maar de Heere wierd eenen grooten wind op de Zee: ende daer werd een groote storm in de Zee: zoa dat het Schip dagte te bzoeken. Doe bzoeden de Zee-lieden / ende werven een iegelyk tot zyne God / ende wierpen de Daken / die in het Schip waren / in de Zee / om [her] van de selve te verlichten / maer Jona was neder gegaan aan de zyden van het Schip / ende lag neder / ende was met eenen diepen slaap bedangen. Ende de Opper-schipper naderde tot hem / ende zeide tot hem / Wat is tu / of hard slapende? staat op / roept tot wijnen God / misschien zal die God aan ons

gedenken / dat wy niet enbergaan. Doozt zeiden zy / een yder tot zyne mer-geselle: Wamen / ende laat ons loten werpen / op dat wy mogen weten; om wiens wille ons dit quaad [aberkomt:] alzoa werven zy loten / ende het lot viel op Jona / om zeiden zy tot hem: Verloof ons

een groot offer te offeren / ende tot droefheid: ende zy zeiden. Onze Godt heeft onzen byand Simson / in onze hand gegeven. Desgelijc als hem het volck zag / loofden zy haeren God: want zy zeiden: Onze God heeft in onze hand gegeven onzen byand / ende die ons land berwoestede, ende die onzer beslagenen veel maakte. Ende het geschiede / als haer heere vroegh was / dat zy zeiden: roep Simson / dat hy, booz ons speelde / ende zy riepen Simson nu het gebangen huis / ende hy speelde booz haer aangezichte / ende zy deden hem staan tusschen de pilaren. Doe zeide Simson tot den jongen / die hem by de hande hield: Laat my gaan / dat ik de pilaren betaste / op dewelke het huys bevestigt is / dat ik daar aanlene. Het huys nu was vol mannen ende vrouwen ook waren daar alle Dozsten der Philistynen / ende op 't dalk waren ontrent drieduizent mannen ende vrouwen die toezagen als Simson speelde. Doe riep Simson tot den Heere ende zeide: Heere Heere / gedenck dog myner / ende sterck my dog alleenlyk ditmaal / o Godt! dat ik my met eene wraaklike booz myne twee oogen aan de Philistynen wraeke. Ende Simson batte de twee middelste pilaren / op dewelke het huys bevestigt / ende waar op 't sleunde / den eenen met zyne rechter hand / en den anderen met zyne linker hand. En Simson zeide: Myne ziele sterbe met de Philistynen / en hy

hoozig met de Kracht / ende het huys viel op de Dozsten ende op al 't volck / dat daar in was / ende der dooden / die hy in zyn sterben gedood heeft / waren meer / als die hy in zyn leven gedood hadde. Doe quamen zyne Broeders af / en zyns Vaders gamsche huys / ende namen hem op ende bragten hem opwaerts / ende bezochten hem tusschen Zoar ende tusschen Eschael / in 't graf zyns Vaders Manoah / hy nu / hadde Israël gerigt twintig jaren.

Einde der Historie van den sterken SIMSON.

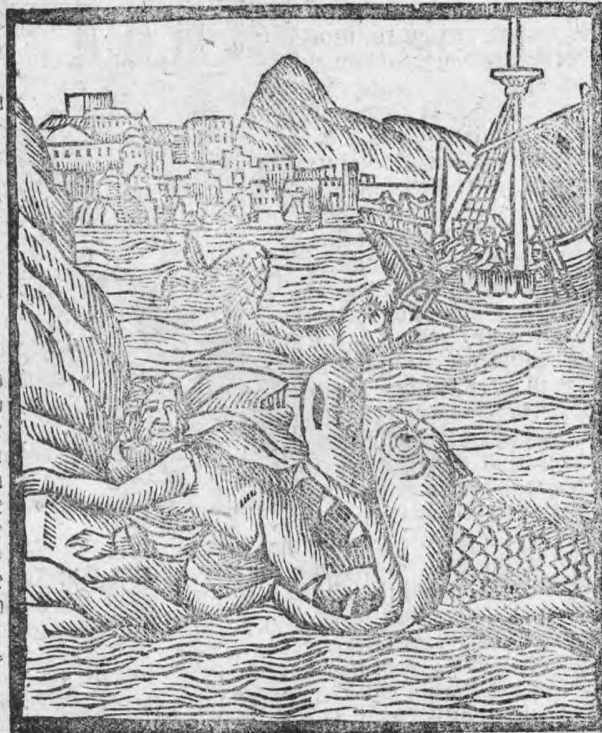
DE HISTORIE

Van den Propheet JONAS,

Alles volgens de Heilige Schriftuure.

Het eerste Capittel.

IN de het Woord des H E E G E N geschiede tot Jonan / den Zoon van Amethai / zeggende: Maakt u op / gaat na de groote stad Ninive / ende predikte tegen haar; want haer heere boogheid is opgeklimmen booz zyn aangezichte. Maar Jona maakte zig op / om te bligten na Charis / van 't aangezichte des H E E G E N: ende hy kwam af te Sapho / ende honde een Schip gaande na Charis / ende hy gaf de bzagt daar van / ende ging neder in het selve / om met haer-lieden te gaan na Charis / van het aangezichte des H E E G E N. Maar de H E E G E N wierp eenen grooten wind op de Zee: ende daar werd een groote storm in de Zee: zoodat het Schip dagte te breeken. Doe breeken de Zee-lieden / ende riepen een regelk tot zynen God / ende wierpen de Datten / die in het Schip waren / in de Zee / om [het] van deselbe te verlichten / maar Jona was neder gegaan aan de yden van het Schip / ende lag neder / ende was met enen diepen slaap bevangen. Ende de Opper-schipper naderde tot hem / ende zeide tot hem / Wat is u / gy hard slapende? staat op / roept tot uwen God / misschien zal die God aan ons

gedenken / dat wy niet enbergaan. Dooz zeiden zy / een yder tot zyne met-gezelle: Komen / ende laat ons loten werpen / op dat wy mogen wien; om wiens wille ons dit quaad [overkomt?] alzoo wierpen zy loten / ende het lot viel op Jona. Doe zeiden zy tot hem: Verklaard ons nu / om

w'engwille ons dit swaabs ober-
 hant: } wat is u werk/ ende
 ban waer komt gy? welk
 is u Land? ende ban welken
 volk zyt gy? Ende hy
 zeide tot haar/ Ik heit een
 Hebree; ende ik bzeze den
 H E E R E / Den God des He-
 melis/ die de Zee ende het dzoog-
 ge gemaakt heeft. Doe bzees-
 den die mannen [met] gzoote
 bzeze/ ende zeiden tot hem:
 Wat hebt gy dan gedaan/want
 de mannen witen/ dat hy ban
 des H E E R E A aange;igt
 blood/ want hy hadde 't hen-
 te hemmengegeben. Doorg; ze-
 den zy tot hem: Wat zullen wy
 u doen/ op dat de Zee stille
 worde ban ons? want de Zee-
 werd hoe langer hoe onstu-
 miger. Ende hy zeide tot heu
 nemet my op/ ende werp
 my in de Zee/ zoog zal de Zee
 stille worden booz; u-lieben:
 want ik weet dat deze gzoote
 storm u-lieben om mynent wil-
 le ober [hant.] Maar de man-
 den voriden/ om [het Schip]
 weder te bzeugen. n het dzoog-
 ge/ dog zy en konden niet;
 want de Zee werd hoe langer
 hoe onstun-
 miger tegen hen. Doe riepen zy tot den
 H E E R E A ende zeide: Og H E E R E!
 en laat ons dog niet bergaan om d'ers
 Manns Ziele/ ende en legt geen onschul-
 dig blood op ons: want gy/ H E E R E /
 hebt gedaan/ gelyk als iu heeft behaigt.
 Ende zy namen Jona op/ en wroren
 hem in de Zee: Doe stond de Zee [stille]
 ban hare berholgentheit: Dies bzeesden
 te mannen den H E E R E [met] gzoote
 bzeze/ ende zy slagteden den H E E R E
 flagt-offer/ ende keluofden geluften. De
 H E E R E nu beschikt eenengzooten Visc
 om Jona in te slokken/ ende Jona was
 in des Vissches ingewant/ drie dagen en
 drie nagten.

Het II. Capittel.

Ende Jona had 'tot den H E E R E
 nen God/ uit des Vissches ingewant.
 Ende hy zeide/ Ik riep uit myne be nauwt-
 heid tot den H E E R E / ende hy antwoor-
 de my: uit den buik des gzaas schreyde ik/
 [ende] gy hoogdet myne stemme. Want gy
 had my geworpen [in] de diepte/ in het herte
 der Zee/ ende de stroom ontbing my; alle
 nwe baren ende nwe colben gingen ober my/
 heenen. Ende ik zeide: Ik ben uit gestoo-
 ten ban booz; vme oogen: nogtans zal ik
 den Tempelwerheiligheid weder aanshou-
 wen. De wateren hadde my om-gegeben tot
 de ziele toe; den afgrond omhing my; het
 weer was aan myn hoofd gebonden. Ik
 was weder gedaalt tot de grond nber bergen.
 De

De geendelen der aerde waren om
 my henen/ in reuwigheid; maan
 w' heit myn leven uit den kerderbe
 ingedaert/ d' H E E R E A myn God
 Als myn ziele in my oberleij was
 ragt ik aan den H E E R E / endi
 myn gebed quam tot u/ in den Tem-
 pel uwer heiligheid. Die de valsc
 delheden onderhouden; verlaten
 haar-leder luedadigheid. Maar ik
 al u offeren met de stemme der dank-
 regginge; dat ik deloofst hebde zal u
 betalen; het heilig des H E E R E A
 De Heere nu sprak tot den Visc:
 n hy spauwde Jona uit op het
 dzoog.

Het III. Capittel.

Ende het woord des Heeren ge-
 schiede ten anderen male tot
 Jona/ zeggende: Maakt u op gaat
 in de gzoote Stad Ninebe; ende pre-
 dik tegen haar de predikinge/ die ik
 tot u sprek. Doe maakte zig Jo-
 na op/ ende gng na Ninebe/ na het
 woord des Heeren. Ninebe nu
 was eenen gzoate Stadt Gods ban
 drie dagen reizen. Ende Jona be-
 gan in de Stadt te gaan/ eene dag
 reyse; ende hy predikte/ ende zeide.
 D'ag veering dagen/ ban zal Ninebe worden
 umgeheert. Ende de liebet ban Ninebe ge-
 woofen aan God; ende zy riepen eenen bag-
 ten uit/ ende bekleeden haar met zakken/
 ban haren gzoosten af tot haren sile inste toe.
 Want dit woord geraakte tot den Koning
 van Ninebe/ ende hy stond op ban zinen
 Throon/ ende dede zyn heerlyk obersteed
 aan zig/ ende hy bedekte zig met eenen zak/
 ende zat neder in der aschen. Ende hy liet
 uroepen/ ende men sprak te Ninebe/ uit
 het bebel des Konings ende zynet Gzooten/
 zeggende: En laat mensch nog beest/ eund
 dog schaap/ jet wat smaken/ en laatzet
 wet wegden/ nog water dinken: maar
 ensch en beest zullen met zakken bedekt
 / en zullen sterckelyk tot God roepen;
 zullen haar beheeren/ een tegelyk ban
 boozen weg/ en ban 't gebeld dat in

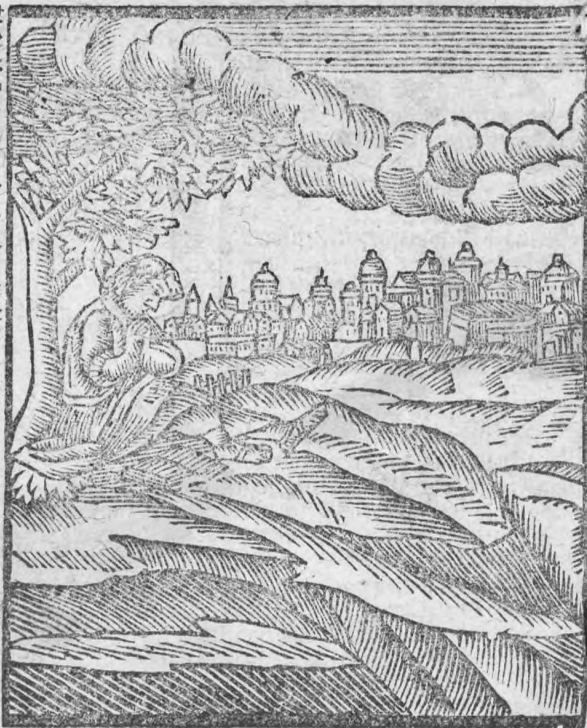

hare handen is. Wie weet God mogte zig
 wenden/ ende berouw hebben: ende hy
 magte zig wenden ban de huttigheid zyns
 toozns/ dat wy nken bergingen. Ende God
 zag hare werken/ dat zy haer beheerden ban
 haren boozen weg; ende het berouwde God
 ober 't quaad/ dat hy gesproken hadde yem-
 te zullen doen/ ende dede 't niet.

Het IV. Capittel

Dat beedzoot Jona [met] gzoote berdziet:
 ende zyn [toozn] ontstak. Ende hy bad
 tot den Heere/ ende zeide: Og Heere!
 en was dit myn woord niet/ als ik nog in
 myn Land was; daarom quam ik het
 booz/ blugtende na Charzis: want ik
 wiste/ dat gy een genadig en barmhertig-
 Godt zyt/ lankmoedig/ ende groot ban
 goedertierentheid/ ende berouw hebbend
 ober het kwaad. Nu ban/ Heere/ neemt

bog myne ziele van my: want
 het is my beter te sterben dan te
 leven. Ende de Heere zeide:
 Is u [toezn] billyk ontsien?
 Jona nu ging ter Stad uit/
 ende zette zig tegen het O-
 sten der Stad: ende hy maack-
 te zig aldaer een berdek / ende
 zat daer onder in de schadu-
 we tot dat hy zage / wan-
 der de Stadt zoude worden
 Ende God de Heere beschikte
 eenen Wonder-boom / ende
 deed hem opschieten boven Jo-
 na / op dat 'er schaduwe mog-
 te zyn over zyn hooft / om
 hem te redden van zyn ber-
 delyt: Ende Jona verblydebe
 zig over den Wonder-boom
 [met] ggoote blydſchap. Maar
 Godt beschikte eenen wo: u des
 anderen daags in 't opgaan van
 den dage-raad: die stak den
 Wonder-boom dat hy verdro-
 re. Ende het geschiede / als de
 Sonne opreeſ / dat God eenen
 stillen Oosten-wind beschikte:
 ende de Sonne stak op het hooft
 van Jona / dat hy aanneg-
 tig werd: ende hy wenschte zu-
 ner ziele te moege sterben / ende zeide / Het
 is my beter te sterben dan te leven. Doe
 zeide God tot Jona: Is u [toezn] billyk ont-
 sien over den wonder-boom? ende hy zeide /
 billyk is myn [toezn] ontsien ter dood toe.
 Ende de Heere zeide; op verſe hooft den won-
 der-boom aan welken gy niet en hebt gear-

heid / nog dien groot gemaakt; die in eener
 nacht werd / in eener nacht berging: Ende hi
 en zoude die ggoote Stadt Ninebe niet ber-
 schoonen daer veel meer als hondert ende
 twint igduyzen menschen in zyn / die geen on-
 dersheid en weten tusschen hare rechter-hand
 ende hare linker-hand / daar toe veel Wee

Einde der Historie des Propheetſ JONAS.

